

श्री क्षेत्र शिर्डी येथे श्री साईबाबा संस्थानचे विश्वस्त म्हणून कारभार पहात होते. संस्थानचे कारभारात जातीने लक्ष देऊन भक्तांच्या सोई होण्यास सतत लक्ष देत. या व्यातही (८७) श्री साईबाबा संस्थानचे कोणत्याही कामकाजात उत्साहाने भाग घेत. त्यांनी श्री साईबाबावरील नितांत श्रद्धा व भक्तीभाव यांच्या आधारे बाबांच्या आशीर्वादाने आयुष्यातील अनेक कठीण प्रसंगांना तोड देऊन यशस्वी वाटचाल केली, श्री साईनाथ मृतात्म्यास चिरशाती व सद्गती देवोत. श्री साईबाबा संस्थान त्यांच्या कुटुंबियांचे दुःखात सहभागी आहे.

ॐ श्री साईलीला

दर्शन महति

कंठ आला रे भरूनी
साईला सामोरे पाहुनी
मंदिरात मी गेलो जेव्हा
दृष्टि देखिले साई तेव्हां
कंठ आलारे भरूनि साईला सामोरे पाहुनि ॥ १ ॥

अगाध शक्ती प्रभुरायाची
जडजीवाते तारायाची
अगम्य लीला पाहुनी त्यांची
कंठ आलारे भरूनी साईला सामोरे पाहुनी ॥ २ ॥

सकळ भक्तगण उभे राहति
आनंदाने आरती गाती
श्री साईचा जयजयकार पाहुनी
कंठ आलारे भरूनी साईला सामोरे पाहुनी ॥ ३ ॥

पुढे पाहता द्वारकामाई
दीना दुबळ्यांची कनवाळू आई
डोई ठेविता त्यांच्या पायी
कंठ आलारे भरूनी साईला सामोरे पाहुनी ॥ ४ ॥

पाहुनी ते गुरु पादुका स्थान
हृदय भरूनी ये आनंदाने
साईच्या त्या पदस्पर्शने
कंठ आलारे भरूनी साईला सामोरे पाहुनी ॥ ५ ॥

— श्री. केशव गोळवणकर
१८८ डी, भीमराव वाडी,
ठाकुरद्वार, मुंबई - २.

इति श्री साई उवाच

संकलन - श्री. डी. जी. देशपांडे

खूर-सिल-नाझा,
कोहिनूर रोड, दादर,
मुंबई - ४०० ०१४.

५३

होऊं द्या आणिक एक आवृत्ती। वाचितां ही गुरुची पोथी।
भक्त होती निर्मळा। या पोथीचे पारायण।
करितां होईल कल्याण। परमेश्वर होईल प्रसन्न।
भवबंधन सुटेला॥

अ. १८ वा

५४

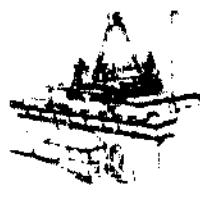
शामापासून पंधरा रूपये। दक्षिणा ये घेऊनि॥
उठ शामाकडे जा म्हणता। दक्षिणेसी परत ये॥
बैस म्हणाले तयांचे घरी। विळभर तयांसवे वार्ता करी।
बोलून चालून परस्परी। मग माघारी तूं येई॥
शामा आज काय विचार। ठीक आहे ना समाचार।
तो नारायण तेली चळला फार। गांजी अनिवार मजलागी॥

अ. १८ वा

५५

आई तूं कां गे घेतले धरणी। कां तुज मरणे आठवलै।
आई खरेच सांगें। हाल जीवाचे करिसी कां गे।
फकीर मी केवळ तुकडे मागें। पाहीं अनुरागे मजकडे॥
खरेच मी लेक तूं आई। आतां मजकडे लक्ष देई॥
सांगतो तुज एक नवलाई। परम सुखदाई होईल॥
होता पहा माझा गुरु। मोठा अवलिया कृपासागरु।
थकलो तयाची सेवा करकरु। कानमंतरु देईना॥
माझ्याही मनी प्रबळ आसा। कधीं न सोडावी तयाची कासा।
तया मुखेच घ्यावे मंत्रासा। दीर्घ सायास करूनि॥
आरंभी तयाने मज मुंडिले। पैसे मज दोनच याचिले।
ते मी तात्काळ देऊनि टाकिले। बहु मी प्रार्थिले मंत्राक्षर॥
माझा गुरु पूर्ण कामा दोन पैशांचे काय कामा।
कैसें म्हणावे त्या निष्कामा। शिष्यांसी दांम मागे जो॥
ऐसी शंका येवो न मना। व्यावहारिक पैशाची न त्या कामना॥

ही तो नाहीं तयाची कल्पना। कर्तव्य कांचना काय त्या॥
 'निष्ठा' आणि 'सबूरी' दोना हेच ते पैसे, नव्हते आना।
 म्या ते तेव्हांच टाकिले देऊना तेणे मज प्रसन्न गुरुमाया॥
 धैर्य तीच गे बाई सबूरी। सांडू नको तिजला दूरी।
 पडतां केव्हांही जडभारी। हीच परपारी नेईल॥
 पुरुषांचे पौरुष ती ही सबूरी। पाप ताप दैन्यता निवारी।
 युक्ति प्रयुक्ति आपत्ती वारी। बाजूस सारी भय भीती॥
 सबूरीवरी यशांचा वाटा। विपत्ती पळवी बारा वाटा।
 येथ अविचारांचा कांटा। नाहीं ठावुका कोणाही॥
 सबूरी सद्गुणांची खाणी। सद्विचार रागाची हे राणी।
 निष्ठा आणि ही सख्या बहिणी। जीव प्राण दोघीसी॥
 सबूरी वीण मनुष्यप्राणी। रिथती तयाची दैन्यवाणी।
 पंडित असो का मोठां सद्गुणी। व्यर्थ जिणे हिजवीण॥
 गुरु जरी महा प्रबळा अपेक्षी शिष्यप्रज्ञाच केवळा।
 गुरुपदीं निष्ठा सबळा धैर्यबळ सबूरी॥
 जैसा दगड आणि मणी। उजळती दोन्ही घासितां सहाणी।
 परी दगड राहे दगडपणी। मणी तो मणी तेजाळा।
 एकचि संस्कार दोघा उजळणी। दगडा चढेल काय मण्याचें पाणी।
 घडेल मण्याची सतेज हिरकणी। दगड निजगुणी तुळतुळीत॥
 बारा वर्ष पायी वसवटा। केला गुरुनें लहानाचा मोठा।
 अन्नावस्त्रासी नव्हता तोटा। प्रेम पोटांत अनिवार॥
 भक्ति प्रेमाचा केवळ पुतळा। जयास शिष्याचा खरा जिव्हाळा।
 माझ्या गुरुसम गुरु विरळा। सुखसोहळा न वर्णवी॥
 काय त्या प्रेमाचे करावे वर्णन। मुख पाहतां ध्यानस्थ नयन।
 आम्ही उभयतां आनंदधन। अन्याख्यालोकन नेणे मी॥
 प्रेमे गुरुमुखावलोकन। करावें म्यां रात्रंदिन।
 नाहीं मज भूक ना तहान। गुरुवीण मन अस्वरथ॥
 तयावीण नाहीं ध्यान। तयावीण न लक्ष्य आन।
 तोच एक नित्य अनुसंधान। नवलविंदान गुरुचें॥
 हीच माझ्या गुरुचीं अपेक्षा। कांहीं न इच्छी तो या पेक्षां।
 केली न माझी केव्हांही उपेक्षा। संकटी रक्षा सदैव॥
 कधीं मज वास पायंपाशी। कधीं समुद-परपाराशी।
 परी न अंतरलों संगमसुखासी। कृपादृष्टीसी सांभाळी॥
 कासवी जैसी आपुले पोरां। घालिते निजदृष्टीचा चारा।
 तैसीच माझे गुरुची तन्हा। दृष्टीनें लेंकरा सांभाळी॥
 आई या मशीदींत बैसून। सांगतों तें तूं मानी प्रमाण।

गुरुनें न फुंकले माझेच काना तुझे मी कैसे न फुंकरू॥
 कासवीची प्रेमदृष्टी। तेणेच पोरांसी सुखसंतुष्टी।
 आई उगीच किमर्थ कष्टी। उपदेशगोष्टी नेणे मी॥
 कासवी नदीचे एक तटी। पोरे पैल वाळवंटी।
 पालन पोषण दृष्टादृष्टी। व्यर्थ खटपटी मंत्राच्या॥
 तरी तूं जा अन्न खाई। नको हा घालूं जीव अपायी।
 एक मजकडे लक्ष देई। परमार्थ येईल हातास॥
 तूं मजकडे अनन्य पाहीं। पाहीन तुजकडे तैसाच मीही॥
 माझ्या गुरुनें अन्य काहीं। शिकविले बाहीच मजलागी॥
 नलगे साधन संपन्नता। नलगे षट्शास्त्रचातुर्यता॥
 एक विश्वास असावा पुरता। कर्ता हर्ता गुरु ऐसा॥
 म्हणूनी गुरुची थोर महती। गुरु हरिहर ब्रह्ममूर्ति।
 जो कोण जाणे तयाची गति। तो एक त्रिजगतीं धन्य गा॥

— अ. १९ वा

५६

किती ही गोड ऐकिली कथा। बाणलीं का ते तव चित्ता।
 खरीच सार्थकता मानली कां॥
 कळाच आमुची आहे न्यारी। ही एकच गोष्ट जीवीं धरीं।
 फार उपकारी होईल॥
 आत्मयुचे सम्यग्विज्ञान। सम्यग्विज्ञानाकारण ध्यान।
 तें ध्यानचि आत्मानुष्ठान। तेणेच समाधान वृत्तीचें॥
 होऊनि सर्वेषणाविनिर्मुक्त। ध्याना आणावा सर्वभूतस्थ।
 ध्यान होईल व्यवस्थित। प्रात्पव्य प्राप्त होईल॥
 केवल जे मूर्त ज्ञान। चैतन्य अथवा आनंदघन।
 तेंच माझे स्वरूप जाण। तें नित्य ध्यान करी गा॥
 जरी न आतुडे ऐसे ध्यान। करी सगुणरूपानुसंधान।
 मनी नखशिखांत मी सगुण। रात्रंदिन आणावा॥
 ऐसे करितां माझे ध्यान। वृत्ति होईल एकतान।
 ध्याता-ध्यान-ध्येयाचे भान। नष्ट होऊन जाईल॥
 एवंही त्रिपुटी विलयां जातां। ध्याता पावे चैतन्यधनता।
 हीच कीं ध्यानाची इतिकर्तव्यता। ब्रह्मसमरसता पावसी॥
 कासवी नदीचे ऐल काठी। तिचीं प्रिल्ले पैल तटी।
 ना दूध ना ऊब क्रेवळदृष्टी। देई पुष्टी बाळका॥
 पिलियां सदा आईचे ध्यान। नलगे करणे कांहीच आन।
 नलगे दुर्घ ना चारा ना अन्न। मातानिरीक्षण पोषण त्यां॥

हें जें निरीक्षण कूर्मदृष्टि। ही तो प्रत्यक्ष अमृतवृष्टि।
पिलियां लाघे स्वानंदपुष्टि। ऐक्यसृष्टि गुरुशिष्यां॥

- अ. १९ वा

५७

ती सबंध शर्करा माझे हाती। बाबा रिचविती आणि वदती।
या साखरेवाणी होईल रिथती। ठेवितां चित्ती ही गोष्ट।
जैसी खडीसाखर ही गोडा तैसेच पुरेल मनीचे कोडा
होईल तुझे कल्याण चोखडा पुरेल होड अंतरीची॥
बाबा वदती कथाश्रवण। करा मनन आणि निदिध्यासन।
होईल स्मरण आणि ध्यान। आनंद घन प्रकटेल॥
एणोपरी जें परिसलें कानीं। तें जरी तूं धरिसील मनीं।
उघडेल निजकल्याणाची खनी। होईल धुणी पापाची॥
वान्याचा चालतां सोसाटा। समुदावरी उसळती लाटा।
असंख्य बुब्दुद फेणांचा सांठा। आदळती काढां येऊनि॥
लाटा बुडबुडे फेण भंवरे। एका पाण्याचे प्रकार सारे।
हे सकळ दूरभ्रनाचे पसारे। शांत वारे होती तो॥
हे काय प्रकार म्हणावे झाले। किंवा म्हणावे कां नाश पावले।
जाणोनि मायेचे सर्व केले। झाले गेले सरिसेचा॥
तैसीच सृष्टीची घडामोडा विवेकियां न तयाचे कोडा
ते नाशिवंती न धरिती होडा साधिती जोड नि त्याची॥
महत्वे ज्ञानापरीस ध्यान। तदर्थ लागे यथार्थ ज्ञान।
होतां न वस्तूचे साध्यंत आकलन। यथार्थ ध्यान आतुडेना॥
सम्यग्विज्ञाना मूळध्यान। या नांव प्रत्यगात्मानुष्ठान।
परी जो विक्रियारहित जाण। आणवे ध्याना कैसेनी॥
प्रत्यगात्मा तोच ईश्वरा। आणि जो ईश्वरा तोच गुरु।
तिहींत भेद नाहीं अणुमात्रा। नागवे करूं जाई तो॥
होता निदिध्यास परिपक्वता। ध्यान ध्याता विरोन जातां।
निवात दीपवत् चित्ता। शांतता ते समाधिं॥
होऊनि सर्वेषणाविनिर्मुक्त। जाणूनि आहे तो सर्वभूतरथ।
होतां अद्वैतीयत्वे अभय प्राप्त। मग तो येत ध्यानातो॥
मग अविद्याकृत कर्मबंध। तुटती तटातट तयाचे संबंध।
सुंटती विधिनिषेध - निर्बंध। भोगी आनंद मुक्तीचा॥
आधीं आत्मा आहे की नाही। अद्वैत की निराळा ठारीं ठारीं।
कर्ता की अकर्ता पाही। साही शास्त्रे धुंडावी॥
आत्मैकविज्ञान हेचि। पराकाष्ठा असे ज्ञानाची॥

मोक्ष आणि परमानंदाची। उत्पत्ति साची तेथूनी॥
अंधास हत्तीचे वर्णनाकरितां। आणिला बृहस्पतीसमान वर्ता।
वक्तृत्वे स्वरूप येईना चित्ता। वाचातीता न वर्णवे॥
वक्त्याचे वक्त्र श्रोत्यांचे श्रोत्रा। आणितील काय गेलेले नेत्र।
हरितस्वरूपावलोकनपात्रा। केवळ नेत्रची सत्यत्वे॥
नेत्र नसतां कैसा हस्ती। येईल अंधाचिये प्रतीती॥
तैसेच दिव्य नेत्र जै गुरु देती। ज्ञानसंवित्ति तेधवां॥
साईस्वरूप यथार्थ ज्ञान। स्वयें जो परिपूर्ण विज्ञानघन।
हेच तयाचे ध्यान अनुष्ठान। हेचं दर्शन तयाचें॥
अविद्या-काम-कर्मबंधन। यांचे व्हावया अशेष मोचन।
नाहीं नाहीं अन्य साधना गांठही बांधून ठेवा की॥
साई नाहीं तुमचा वा आमुचा। तो तों सर्वभूतस्थ साचा।
सूर्य जैसा सकल जगाचा। हा सकळांचा तैसाचा॥
नसत्या लागा बांधा काहीं। कोणीही कोठेही जातची नाहीं।
नरास काय पशुपक्ष्याही। न करीं कुणाही हडहड॥
आत्यागेत्याचा आदर करीं। तृष्णितां जल भुक्तेत्या भाकरी।
उघड्यास वस्त्र बसाया ओसरी। देतां श्रीहरी तुष्टेल॥
कुणाला व्हावा असेल पैसा। तुझिया चित्तीं व्हावां कैसा।
देऊं नको, परी वसा वसा। श्वानाऐसा वर्तूं नको॥
कोणीही बोल बोलो शंभरा स्वयें नेदीं कटु उत्तर।
धरितां सहिष्णुता निरंतरा। सुख अपार लाधेल॥
दुनिया झालिया इकडची तिकडे। आपण व्हावे न मारेपुढे॥
तायीच निश्चल राहून रोकडे। कौतुक तेंक्हडे पहावें॥
तुम्हां आम्हामधील भिंत। पाढून टाका पहा समस्त।
मग जाण्या येण्यास मार्ग प्रशस्त। अति निर्धास्त होईल॥
मीतूंपणाची भेदवृत्ति। हेच ते गुरुशिष्यांतर्गत भिंती॥
तेन पाडितां निश्चिती। अभेद स्थिती दुर्गम॥
‘अल्ला-मालिक अल्ला-मालिक’। वाली न त्याकीण कोणी आणिक।
करणी तयाची अलौकिक। अमौलिक अकळ ती॥
तो जें करील तेंच होईला। मार्ग तयाचा तोच दावीला।
क्षण न लागतां वेळ येईला। मुराद पुरेत मनीची॥
ऋणानुबंधाचिया गांठी। भाग्ये आम्हां तुम्हां भेटी॥
धरूं परस्पर प्रेम पोटी। सुखसंतुष्टी अनभवूं॥
कोण येथे अमर आहे। कृतार्थ तो जो परमार्थ लाहे।
ना तरी श्वासोच्छ्वास वाहे। तोवरी राहे जीव मात्र॥

५९

तुम्ही जोर काढूं लागा। दुधाची काळजी सर्वस्वी त्यागा।
वाटी घेऊने उभाच मी मागा। पृष्ठभागा आहें की॥
म्हणाला जोर म्यां काढावे। दुधाचे प्याले तुम्ही रिचवावे।
हे तों आपणा नाहीं ठावें। दक्ष असावे कार्यार्थी॥
हे बाबांची प्रतिज्ञावाणी। प्रमाण मानूने वर्ततील जे कोणी।
इहपरत्र सुखाची खाणी। गांठिली तयांनी जाणावें॥

६०

॥पद॥

गुरुकृपांजन पायो मेरे भाई। रामबिना कछु मानत नाहीं ॥४॥
अंदर रामा बाहेर रामा। सपने में देखत सीतारामा ॥१॥
जागत रामा सोवत रामा। जहां देखे वहां पूरनकामा ॥२॥
एका जनार्दनीं अनुभव नोका। जहां देखे वहां राम सरीखा ॥३॥ गुरुला

-अ. १९ वा

-अ. १९ वा

६१

पहां त्या जिभेला काय गोडी। जनलोकांची विष्ठा चिवडी।
बंधु स्वजनावर चडफडी। यथेष्ट फेडी निज हौसा।
बहुत सकृताचिये जोडी। आला नरजन्म ऐसा जो दवडी।
तया आत्मघाही शिरडी। सुखपरवडी काय दें॥

-अ. १९ वा

६२

जैसे जो करील तैसें भरील

-अ. १९ वा

६३

जलस्थलकाष्टप्रदेशी। जनीं वनीं देशीं विदेशीं।
संचलो मी तेजीं आकाशीं। एक देशी मी नव्हे॥
औट हात देह परिमित। हेच मद्याप्ति जे मानित।
त्यांस कराया निभ्रांत। मूर्तिमंत मी झालो॥
निष्कामत्वे अनन्यभजन। करिती जे माझे रात्रंदिन।
ते प्रत्यक्ष माझे मीपण। दुजोपणविरहित॥
गूळ राहील गोडी वेगळा। सागर लाटांपासून निराळा।
तेजा सोडोनि राहील डोळा। मजवीण भोळा भक्त तै॥
चुकावा जन्ममरणावर्ता। ऐसें जयाचें मनीं निश्चित।
प्रयले रहावे धर्मवंत। स्वस्थचित् सर्वदा॥
त्यागावे तेणे बोल वर्मी। कोणास छेदू नये मर्मी।
सदा निरत शुद्ध कर्मी। चित्त स्वधर्मी ठेवावे॥

माझिये ठारी मन बुद्धि। समर्पा स्मरा मज निरवधि।
 देहाचें कांहींही होवो कधीं। भय त्रिशुद्धि त्या नाहीं॥
 जो पाहे मजकडे अनन्या वर्णी परिसे मत्कथा धन्या
 न धरी भावना मदन्या चित्त चैतन्य लाधेला॥
 माझे नाव घ्या मज शरण या हैं तों सांगत गेले अवधियां।
 परी मी कोण हैं जाणणिया। श्रवण मनन आज्ञापिले॥
 कोणास प्रत्यक्ष निक्षून सांगती। आमची तों मोठी कडवी जाती॥
 सांगून पाहू एका दो वर्ती। शेवटची गती बहु कठीण॥
 सांगूं एकदा सांगूं दोनदा। न करी जो गुमान आमुचे शद्वा।
 त्या मग पोटचे पोरास सुद्धा। चिरुन द्विधा फेकूं की॥

अ. १९ वा

६४

जा भाऊ जा जेवावयास। जा अणणा जा तूं खा सुग्रास।
 जा अवघे जा निजस्थानास। प्रत्येकास वदत तो॥

साईनाथ माझा

साईनाथ माझा

आनंदाचा कंद

भक्तीप्रेम छंद

जंडविला

शिरडीचे स्वामी

माझे मायबाप

हरती भवताप

संसारीचा

तनमनधन

अर्पिता चरणी

तेणे सुखरवाणी

सापडली

साईनाथ माझा

सुखाचे आगर

वाही चिंताभार

सकळांचा

— श्री. नामदेव लोटणकर

८/१३, अर्यनगर, ताडेव, मुंबई-३४.

श्री साईबाबा संस्थान, शिरडी

श्री साईबाबा संस्थान प्रकाशित पुस्तकांची यादी

अनु. क्र.	पुस्तकाचे नाव	भाषा	किंमत	पॅकींग व पोस्टेज
१.	श्री साई सत्चरित	मराठी	३९-००	९-०५
२.	-,-	इंग्रजी	१४-५०	६-५०
३.	-,-	हिंदी	-	-
४.	-,-	गुजराथी	१९-००	६-५०
५.	-,-	कन्नड	१३-५०	८-००
६.	-,-	तेलगु	१८-००	८-००
७.	-,-	तामील	-	-
८.	-,-	सिंधी	२२-००	७-५०
९.	श्री साई सत्चरित पोथी	गुजराथी	३९-००	१०-५०
१०.	श्री साई लिलामृत	मराठी	-	-
११.	-,-	हिंदी	-	-
१२.	-,-	गुजराथी	६-६५	४-००
१३.	अवतार व कार्य	मराठी	-	-
१४.	स्तवन मंजिरी	मराठी	०-६५	३-५०
१५.	-,-	हिंदी	१-००	३-५०
१६.	-,-	गुजराथी	०-९०	३-५०
१७.	सगुणोपासना (आरती)	मराठी	०-७०	३-५०
१८.	-,-	हिंदी	१-२५	३-५०
१९.	-,-	गुजराथी	०-८०	३-५०
२०.	-,-	तेलगु	२-५०	५-५०
२१.	-,-	सिंधी	१-२५	३-५०
२२.	दासगणूकूत ४ अध्याय	मराठी	१-८५	३-५०
२३.	सचित्र साईबाबा	मराठी/इंग्रजी	४-८०	५-५०
२४.	मुलांचे साईबाबा	मराठी	-	-
२५.	-,-	इंग्रजी	१-६५	३-५०
२६.	-,-	हिंदी	-	-
२७.	-,-	गुजराथी	१-६५	३-५०
२८.	-,-	तेलगु	-	-
२९.	रुद्राध्याय (अ. ११ वा)	मराठी	०-८०	३-५०
३०.	मार्गदर्शिका (शिर्डी गाईड)	मराठी	-	-
३१.	-,-	इंग्रजी	-	-
३२.	-,-	गुजराथी	१-५०	३-५०
३३.	साई दि सुपरमॅन	इंग्रजी	७-२५	४-००
३४.	साईबाबा ऑफ शिर्डी (भरुचा)	इंग्रजी	६-५०	४-००
३५.	साईबाबा ऑफ शिर्डी (प्रधान)	इंग्रजी	३-००	४-००
३६.	अष्टोत्तर शत नामावली	मराठी	१-००	३-५०
३७.	रघुनाथ सावित्री भजनमाला	मराठी	१५-२५	४-५०

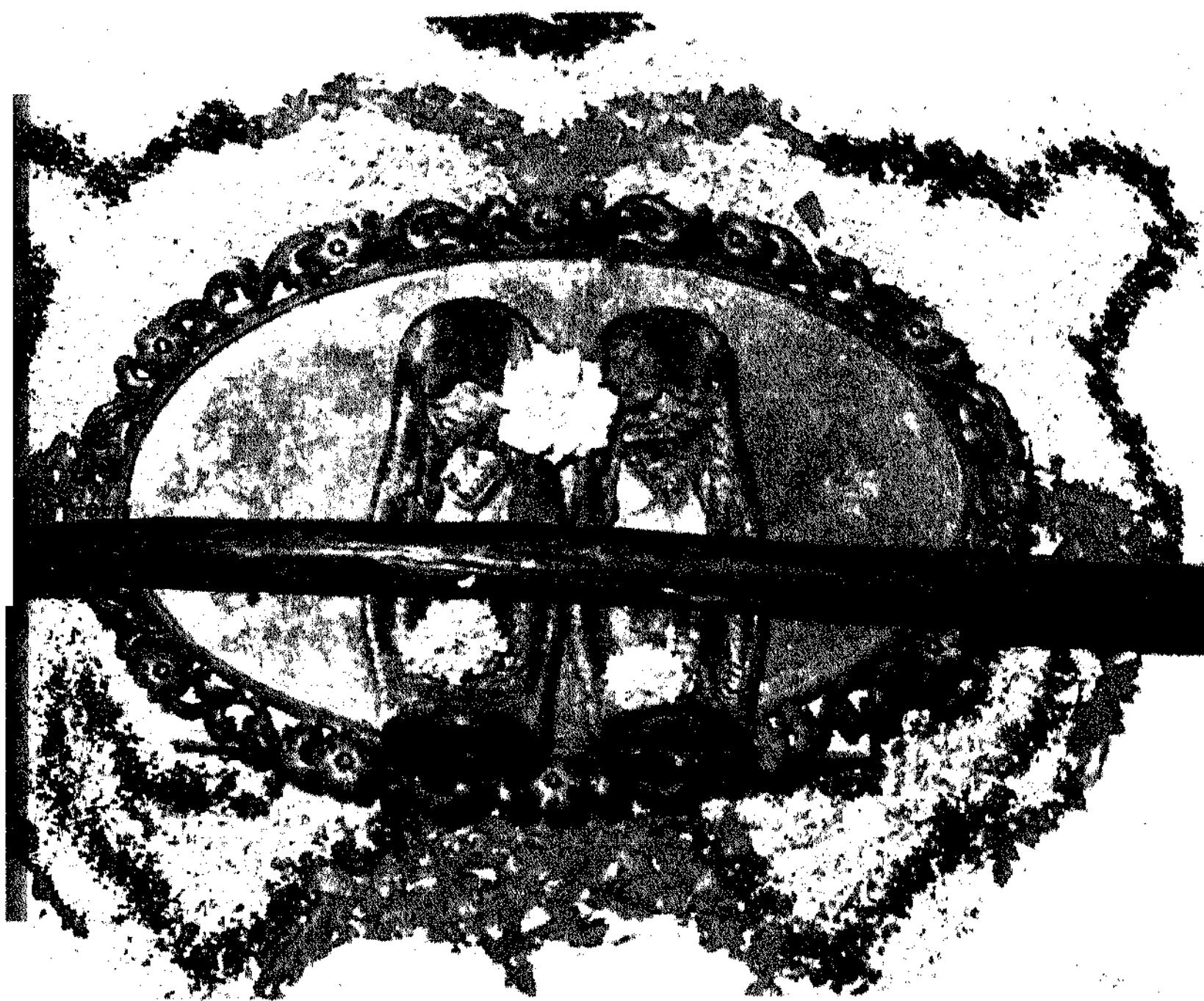
श्री

जून १९८८

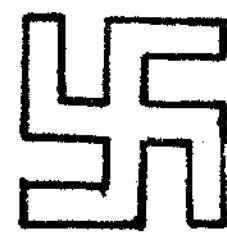
किंमत २ रु.

श्री साईबाबा

श्रीसाईबाबा संस्थान, शिरडीचे अधिकृत मासिक

६

जून - १९८८

श्री साईबाबा संस्थान शिरडीचे अधिकृत मासिक

संपादक

श्री. रा. द. बन्ने

कार्यकारी अधिकारी श्रीसाईबाबा संस्थान शिरडी

-: कार्यकारी संपादक :-

श्री. सदानन्द चंदवणकर

वर्ष ६७ वे

किंमत २ रुपये

अंक ३ रा

दूरध्वनी ४१२२५६९

- कार्यालय

साईनिकेतन", प्लॉट नं. ८०४ बी, डॉ. आबेडकर रोड, दादर, मुंबई- ४०० ०९४.

वार्षिक वर्गणी रु. १०/- (ट.ख. सह) किरकोळ अंक २ रु. फत्ते.

श्री साईबाबांच्या संदेशाचा जगभर प्रसार करणे हे
श्री साईलीलाचे मुख्य उदिष्ट आहे.

रघुनाथ सावित्री साईनाथ भजनमाला

५१

नित्याचें अभय देती संतजन।
सद्गुरुदर्शन घेती जे जे ॥८॥
पहाणी सर्वात असे श्री बाबांची।
आवड भक्तांची जीवापुढो।
भाविकांची वाणी समर्थ रेकती।
निजखूण देती अंतरांत।
दास म्हणे जैसा अंगी भक्तिभाव।
तैसी तया भाव दृष्टी पडो।

५२

कडकड कांपो माझे हे शरीर।
वाईट विचार मनी येतां॥
परधनदारा नको पाहूं डोळां।
सन्मार्गासी आळा पडे तेणो॥
विस्तवासी हात कोणी तो लावावा।
अनुभव घ्यावा तेचा क्षणी॥
दिसे मनोहर वृदावनफळा।
जिव्हागी ओंगाळ किती लागे॥
पाही बरेबुरे नीट पारखूनी।
आणावे सेवनी प्रचारांत॥
बरी ती आपुली कष्टाची भाकरा।
देवा निरंतर देई दासा॥

५३

मायबाप तुम्ही दयेचे सागर।
आलां भूमीवर काजासाठी॥
वर्तनांत आला अधर्म सारखा।
आमुच्या हो दुःखा नसे पार॥
पहावें तिकडे वणवा लागला।
पाय ठेवायला नसे जागा॥
हताश होऊनी शब्द हो निघालो।
सामोरे आणिले देवा तुझ्या॥
सोडवा वांचवा भक्तापांतूनी।
जगाची जननी सद्गुरु माय॥
काय म्यां पामरे आणिक बोलावे।
हितगुज ठावे दासाचे या॥

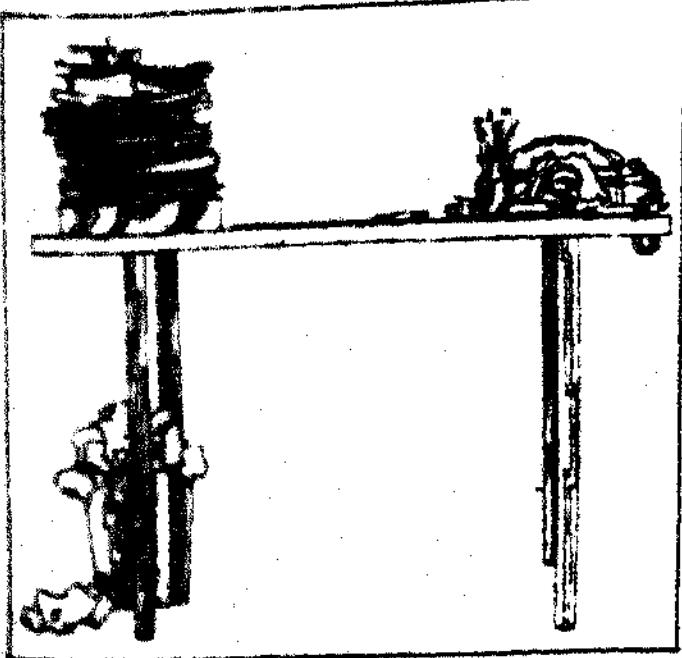
या मासिकशत प्रकाशित झालेल्या लेखांतील
मतांशी संपादक सहमत आहेतच असे नाही.

श्री साईलीला – जून १९८८

अनुक्रमणिका

प्र. क्र.	लेखाचे नाव	लेखक/कवीचे नाव	पृष्ठ क्रमांक
१.	संपादकीय	—	४
२.	द्वारकामाईत जळती धुनी...	— श्री. जी. आर. उदावंत	७
३.	एकात्मतेचा वृक्ष – साईबाबा	— श्री. राजेंद्र गवळी	८
४.	आद्य शंकराचार्य	— श्री. भालचंद्र गन्दे	९०
५.	मानवी जीवन साफल्यासाठी श्री साईचे कार्य	— श्री. अ. रा. सुर्वे	११
६.	काय वर्ण मी साईचा महिमा	— श्री. वि. म. हटवार	१३
७.	सदा साईभक्तिने धुंद असावे	— श्री. रमाकांत पंडित	१५
८.	श्री. संत राम मारुती महाराज	— साईनंद	१६
९.	साईश्याम माझा	— सौ. भावना जेऊरकर	१८
१०.	निर्गुणाचा सगुण आविष्कार शिरडीचे साईबाबा	— श्री. नरसिंह चन्ना	१९
११.	श्री साईनाम	— श्री. अ. ना. गोसावी	२५
१२.	श्री साई अभंग	— सौ. लीला सोनवणे	२६
१३.	मी पाहिलेले श्री साईबाबा	— श्री. सुरेंद्र जयकर	२७
१४.	श्री बाबा, हा अखेरचा संसार ठरो	— श्री. चकोर आजगांवकर	३१
१५.	खापडे यांची शिरडी दैनंदिनी	— साईनंद	३३
१६.	इति श्री साई उवाच	— श्री. डी. जी. देशपांडे	३५
१७.	श्री साई सहस्र नामावली	— श्री. संजीव चंदने	३९
१८.	ग्रंथपरीक्षण	— साईनंद	४५
१९.	दर्शनाभिलाषि	— सौ. सुमती गुप्ते	४६
२०.	बंगालच्या निराहारी योगिनी गिरिबाला	— ज्योति उमडेकर	४७
२१.	तुमचे भगवान दत्तात्रेया संबंधीचे सामान्यज्ञान किती आहे?	— श्री. सदानंद चैदवणकर	४९
२२.	भाव तोचि देव	— श्री. गुरुनाथ पन्हाळकर	५०
२३.	आत्मशांती	— सौ. अलका खाडे	५१
२४.	तुम्ही त्याला द्या, तो तुम्हास दईल	— श्री. श्रीकांत सावंत	५२
२५.	साईनामाचे कंकण	— सौ. विद्या सुलाखे	५३
२६.	महामुनी गौतमबुद्ध	— श्री. सत्यवान गायकवाड	५४
२७.	संतांनी ओळखलेले अग्नीचे महान तत्त्व	— श्री. हरिशंद्र म्हात्रे	५९
२८.	माझा जो जाहला काया वाचा मनी...	— सौ. विभावरी राणे	६१
२९.	मी साईबाबांची इच्छा	— श्री. बाळू वाघमारे	६२
३०.	आज मी ब्रह्म पाहिले	— श्री. भालचंद्र गन्दे	६३

संपादकीय

“उपास करू नका भरपूर खा”

— साईबाबा

‘आधी पोटोबा आणि मग विठोबा’ ही रोजच्या व्यवहारातील अगदी साधीसुधी म्हण आहे. परंतु रोजच्या व्यवहारात तिचा आचार जसा कटाक्षपूर्वक व्हायला पाहिजे तसा मात्र होत असलेला आढळून येत नाही. देहाला उपासतापास करून कष्टविले म्हणजे देव प्रसन्न होईल अशी पुष्कळांची कल्पना असते. कष्टाशिवाय

काही साध्य नाही हे खरेच माणसाने जास्तीत जास्त उद्योग करावा, एक क्षणही वाढवू नये, जर धनदौलत किंवा ज्ञान संपादन करावयाचे असेल तर शारीराला जरुर कष्ट घावे, परंतु आपल्या जीवात्म्याला भुकेमुळे कधीही कष्ट देऊ नयेत. अन्नमध्य प्राण म्हटले आहे ते उगाच नाही. मन नेहमी संतुष्ट व आनंदी असले पाहिजे. तरच देआठवतो त्याचे स्मरण होऊन त्याची भक्तीही घडते.

बाबानी अगदी स्पष्ट भाषेत सांगून टाकिले आहे की, ‘जया मर्नी देव गवसावा भाकरतुकडा आधी खावा असल्यावीण समाधान जीवा। कैसेनि देवा उमगावो। भुकेल्या पोटी देव सापड्ये हैं तो कल्पांतीही न घडें। उपासतापास् यांचे सांकडे। चालेना इकडे साईसी॥

बाबाचा देवभक्तीचा मार्ग हा असा आहे. बाबानी सांगितलेला हा मार्ग किती सुरुपृष्ठ व सोपा आहे! परंतु तो मार्ग सोडून जीवात्मा ताप व कष्ट देण्याचा मार्ग अनेकांकडून स्वीकारला जातो. देहाला कष्ट दिले, देह तापविला म्हणजे देवाला साकडे पडेल व मग देव पावेल. अशी कित्येकांची भोळी व वेळी समजूत असते परंतु बाबानी तिथ्यावर प्रहार केलेला आहे. ती तापदायी शिकवणूक त्यांनी खोडून काढिली आहे.

आपली सर्व इंदिये शाबूत पाहिजेत. देहाचे जरुर ते पोषण झाले पाहिजे, व होत राहिले पाहिजे. बाबा स्वतः कधी उपाशी रहात नसत. देहाचे सर्व व्यवहार नीट सुरक्षेत घालले पाहिजेत. मनात समाधान वास करीत असले पाहिजे. उपोषण करणाऱ्याचे घित स्वस्थ राहणे कठीण असते, मनाला स्वस्थता पाहिजे. जरुर तेवढे आराम पाहिजे, तरच राम आठवतो. ‘देव न लाधे रित्या पोटी। आधीं आत्म्याची कर संतुष्टी’ हे बाबाचे वचन त्रिवार सत्य आहे. त्याचे आचरण व अनुकरण करण्यासाठी प्रत्येकाने झटले पाहिजे.

दुपारचा ८० भागविलीच पाहिजे. स्वतःची तशीच इतरांचीही! दुपारच्या वेळी कोणी दारी आला किंवा उपाशी तडफळारा माणूस कोठेहि भेटला तर त्याची भूक

जरुर शांत करावी. त्यात मोठे पुण्य आहे म्हणतात ते उगाच नाही. 'भुकेल्या भाकर आधी द्यावी. असे बाबांनी वेळोवेळी सांगितले आहे नाही का?

पोटी नसता अन्नाचा गोळा। देव कवण्या डोळां पहावा। कवण्या वाचे महिमा णवा। कर्ण परिसावा तो कवण्या? असा बाबांचा सरळ सवाल आहे.

हे अन्न प्राण्याचे तत्त्वज्ञान रवतः आचरणात आणून इतरांकडूनहि त्यांचे प्राचरण घडावे यासाठी बाबा परोपरीने झट्ट असत. जरुरीपुरतेच खावे. खाण्यात प्रतिरेक कधीही करू नये. जरुरीपुरते बोलणे व जरुरीपुरते खाणे. अर्थात मितभाषी मिताहारी रहाणे हे तत्त्व आपल्या अंगी पूर्णपणे बिंबले पाहिजे. अघळपघळ बोलणे व प्रघळपघळ किंवा अतिरेकी खाणे हे अत्यंत हानीकारक आहे. ही दोन तत्वे मनावर बैबून जो वागेल तोच आपले जीवन सुखाचे व समाधानाचे करील.

एकदा एका गावाहून एक बाई बाबांच्या दर्शनासाठी आली. तिच्या मनात बाबा प्रसन्न करून घ्यावयाचे होते. जग रहाटीप्रमाणे किंवा सर्वसाधारण समजुतीप्रमाणे तिच्या मनाने घेतले की, आपण बाबांच्या दर्शनार्थ गेलो असता तेथे तीन दिवस उपोषण करून देह कष्टवावा म्हणजे बाबा संतुष्ट होतील व आपणास पावतील!

ती बाई ठरल्याप्रमाणे शिरडीस केळकर नावाच्या गृहस्थाकडे एक ओळखपत्र घेऊन आली. बाबांच्या पायाशी बसून बाबांचे नामस्मरण, उपोषण ह्या दोन्ही क्रिया एकदम आचरणात आणावयाच्या हे होते तिचे मनोगत, परंतु बाबा मनोगत ओळखणारे! त्यामुळे शिरडीत येताच ते तिचे मनोगत तिच्या जवळ राहिले व प्रत्यक्षात जे घडले ते वेगळेच!

बाई आल्या तो दिवस होता शिमग्याच्या सणाचा. केळकरांच्या घरी मुले-बाळे होती आणि घर मालकीण तीन दिवसांची रजा घेऊन बसली होती! त्याच्या घरी त्या बाई आल्या व आपले गाठोडे त्यांच्या घरी ठेऊन व बरोबर आणलेले ओळखपत्र त्यांना देऊन त्या साईबाबांच्या दर्शनासाठी द्वारकामाईत गेल्या.

वर सांगितल्याप्रमाणे बाबांनी बाईचे मनोगत ओळखले होतेच. बाई नमस्कार करून बसताच बाबा त्यांना म्हणाले, उपासतापास काय करायचे आहेत आपल्याला! अन्न म्हणजे परमेश्वर व माणूसही परमेश्वर स्वरूप! दोघांची ताटातूट करून कसं बरं चालेल! अन्न पाणी जीव जगविण्यासाठी व तो आनंदात राहण्यासाठी अत्यावश्यक आहे. त्याचा अव्हेर करून कसं बरं चालेल! योग्य वेळी, योग्य प्रमाणात त्याचा आदर आपण केलाच पाहिजे. तेव्हा तुम्ही ज्या दादा केळकरांच्या घरी उतरलां आहात. त्याच्या घरी जा. त्यांच्या घरी अडचण आहे. आज आहे शिमग्याचा सण. आज पुरणपोळ्या करा. त्यांच्या मुलाबाळांना त्या खाऊ घाला व घरातील मंडळीबरोबर तुम्हीही पोटभर पोळ्या खा. त्यामुळे लहान थोरास आनंदी आनंद होईल. जेथे आनंद आहे तेथे देव आहे. जेथे शांतता व समाधान आहे, तेथे देव आहे. जेथे पोट भरल्यामुळे प्रफुल्लता अवतरली आहे तेथे प्रत्यक्ष भगवंत अवतरला आहे म्हणून समजा! आनंदाच्या दिवसात उपासतापासांचा व कष्टाचा मार्ग स्वीकारून का देव पावणार आहे?

हे अन्नाचे तत्वज्ञान ऐकून बाईला धक्काच बसला! कारण काय? बाबांनी बाईचे मनोगत दृष्टिभेट होताच कसे ओळखले? आणि ते ओळखून बाबांनी भेट होताच भमनिरास केला!

बाईच्या डोक्यात चक्क प्रकाश पडला. त्यांना आपली चूक समजून आली. ते दुरुस्त करायची म्हणजे बाबांची आज्ञा पालन करायची. येथे दुसरा मार्गच नव्हता बोलण्यासारखे किंवा शंका विचारण्यासारखे काही शिल्लकच राहिले नव्हते.

मग बाईंनी काय केले? त्या बाबांना नमस्कार करून तेथून उठल्या आणि कळकराच्या घरी गेल्या व स्वयंपाकास लागल्या. मोठ्या आनंदाने व उत्साहाने त्यांनी पुरणपोळीचे जेवण केले. बाबांना नैवेद्य दाखविला. तो त्यांना पोहोचता केला व घरातील मुलांबाळासह बाईंनी व सर्वांनी तो सणाचा दिवस समाधानपूर्वक साजस केला.

केवढे थोर त्या बाईचे भाग्य! तसेच भाग्य तुमच्या आमच्या व सर्वांच्या वाट्यास येवो हीच श्री साईचरणी अनन्यभावे प्रार्थना!.

श्रीसाईंनी आपल्या अखेरच्या क्षणी सुध्दा आपल्या सभोवती जमलेल्यांना आत तुम्ही घरोघर जा. भोजन जेवण करा असे सांगून घरोघरी जाण्यास सांगितले आणि ते गेल्यानंतरच मग देहनिर्वाण केले. आपल्या अंतिम क्षणीसुध्दा भक्तांनी आपले प्रथम पोट भरावे असेच त्यांनी सुचविले होते नव्हे का! तेव्हा भक्तांनो, बाबा सांगतात त्याप्रमाणे उपासतापास काही एक करू नका, भरपूर खा व आपल्या जीवात्म्याल स्फुट करा.

— जय श्री साईराम

श्री साईलीलाच्या सभासदांस निवेदन

'श्री साईलीला' मासिकाचे नवीन सभासद होऊ इच्छिणाऱ्या व वर्गणी संपलेल्या जुन्य सभासदांनी आपली वर्गणी श्री साईबाबा संस्थान शिरडी, मुंबई कार्यालय, साईनिकेतन, ८०४ बी, खोदादाद सर्कल जवळ, दादर, मुंबई-४०० ०९४. येथे प्रत्यक्ष/मनीऑर्डरद्वारे भरावी. चेक पाठवायचा झाल्यास, तो 'श्री साईबाबा संस्थान शिरडी' या नावावर असावा. मनिऑर्डर कोणत्या कारणासाठी करीत आहात, त्याचा उल्लेख मनिऑर्डरवर करणे आवश्यक आहे. मनि�ओर्डरवर 'संदेश के लिए स्थान' आणि 'भेजनेवाले का नाम व पूरा पता' असे नमूद केलेले असते, त्या दोन्ही ठिकाणी सभासदांनी आपले नाव व पूर्ण पता लिहावा.

* श्री साईलीलाच्या संदर्भात पत्र-व्यवहार करताना, श्री साईलीलाच्या जुन्य सभासदांनी त्याचा सभासद क्रमांक नमूद करणे आवश्यक आहे.

* श्री साईलीलाच्या सभासदांनी आपली वर्गणी संपण्यापूर्वी किमान एक महिना अगोदरच भरल्यास अधिक सोयीचे होईल.

द्वारकामाईत जळती धुनी अन् समया। ऐका हो, माझ्या साईमाऊलीची ही अगाध किमया।

— श्री. जी. आर उदावंत
द्वारा त्रिमूर्ती इलेविट्रिकल्स,
मु. पो. शिर्डी, ता. कोपरगाव,
जि. अहमदनगर.

सन १९८६ च्या सप्टेंबर महिन्यामध्ये मला चेहन्याचा लकवा (Bells Palsy) झाला होता. चेहन्याच्या डाव्या बाजूची थोडीदेखील हालचाल होत नव्हती. डाव्या डोळ्यातून सतत पाणी येत असे आणि तो पूर्णपणे बंदही होत नव्हता. सुरुवातीला त्याकडे दुर्लक्ष केले परंतु काही दिवसांनी हा त्रास वाढतच गेला. हा अनुभव मला अगदी नवखा होता. कशामुळे हा त्रास होत होता, याची काहीच माहिती नव्हती. तज्ज डॉक्टरांकडे मी गेलो. त्यांनी सांगितले की, हा आजारच असा आहे की त्यावर त्वरित इलाज केले, तरच तो बरा होतो, अन्यथा त्यात सुधारणा होणे असंभव! मला मात्र डॉक्टरांकडे पोहोचण्यास सुमारे एक महिना उशीर झाला होता. त्यानंतर दोन ते अडीच महिने डॉक्टरांचे औषधोपचार चालू होते. शॉकट्रिटमेंट घेतली. सर्व प्रकारचे योग्य ते इलाज केले. परंतु त्रास काही कमी होत नव्हता. सुरुवातीपासून श्रीसाईबाबांच्या द्वारकामाईतील समयांमधील तेल चेहन्यास लावत असे. तसेच रोज पाण्याबरोबर श्रीसाईची उदी प्राशन करीत असे. डॉक्टरांनी सांगितले की, आणखी काही दिवस औषधे घ्या. त्याने फरक पडला नाही तर कानाच्या मागे ऑपरेशन करावे लागेल. डावा डोळा पूर्ण बंद होत नव्हता, त्यामुळे त्यांनी डोळ्यांच्या डॉक्टरांकडे पाठविले. ते म्हणाले की, तुम्हाला माझ्याकडे येण्यास खूपच उशीर झाला आहे. त्यांनी देखील योग्य ती औषधे लिहून दिली आणि सांगितले की, एवढ्याने फरक पडला नाहीतर डोळा बंद होण्यासाठी डाव्या डोळ्याच्या डाव्या बाजूला काही दिवसांनी ऑपरेशन करावे लागेल. परंतु त्या औषधांनी काहीच फरक पडला नाही, कारण वेळ निघून गेली होती. आतापर्यंत दोन डॉक्टरांनी दोन वेगवेगळ्या शस्त्रक्रिया सांगितल्या होत्या. आवश्यक असे सर्व प्रकारचे औषधोपचार करून देखील त्रास कमी झाला नव्हता. चेहरा व्यवस्थित झाला नव्हता. त्यामुळे मी घरीच होतो. निराश अवस्थेत! त्या काळात मात्र एकच इलाज चालू होता आणि तो म्हणजे बाबांची उदी दिवसातून दोन-तीन वेळेस पाण्यातून घेणे.

नंतर एकाएकी नवीनच आजार उद्भवला. जणू काही आजारांचे दुष्टचक्रच चालू झाले होते. माझ्या सर्व अंगास सूज येऊन हातपाय जोरजोरात ठणकू लागले. काहीच करता येत नव्हते. ठणक्यांमुळे पाण्याने भरलेला तांब्यासुध्दा उचलत नव्हता. वेदना इतक्या होत होत्या की, चेहन्याच्या आजाराकडे अजिबात लक्ष राहिले नव्हते. त्याचे भानही राहिले नव्हते. डॉक्टरांकडे गेलो. त्यांनी आठ आठ दिवसांच्या अंतराने

औषधे-गोळ्या लिहून दिल्या. त्याचबरोबर श्रीसाईंची उदी पाण्यातून घेणे, अंगलावणे व द्वारकामाईतील समयांमधील तेल लावणे नित्यदिनी चालूच होते. सुमारे एक महिन्यात सूज आणि ठणक थोडी-थोडी कमी होत गेली. मात्र अंग दुखण्याचा काळामधे चेहरा केव्हा पूर्ववत् झाला, ते मलाच सांगता येणार नाही. डावा डोळादेखील पूर्णपणे बंद होऊ लागला. चेहन्याच्या आजाराशी संबंधित औषधोपचार यापूर्वी करून सुध्दा चेहरा व्यवस्थित होऊ शकला नक्ता. तो अनाकलनीयरित्यां पूर्ववत् झाला. दुर्दैवाने तज्ज डॉक्टरांकडे पोहोचण्यास उशीर होऊनसुध्दा चेहन्याचा त्रास विना ऑपरेशन पूर्णपणे कमी झाला. एकही ऑपरेशन करावे लागले नाही. ही आश्चर्याची बाब होय! ही श्रीसाई माऊलीची किमया नक्ते काय! होय नक्कीच कारण तेच तर ह्या विश्वाचे रक्षणकर्ते, त्यांच्याशिवाय आपणास कोण तारु शकणार बाबांची लीला बाबाच जाणोत. माझी मात्र पूर्ण खात्री झाली की, बाबांनीच आपल्याल त्यांच्या कृपा छत्राखाली घेतले आहे. श्री सर्व काही कर्तेकरविते आहेत, जगपालक आहेत.

श्रीच्या कृपेने असाध्य गोष्टी देखील साध्य होऊ शकतात. त्यासाठी श्रीच्याविषयी आपली श्रद्धा कायमस्वरूपी बळकट असावयास हवी. मनामध्ये कुठल्याही प्रकारचा सद्देह असू नये. अहंभाव असू नये, त्यांच्यावर अढळ निष्ठा असावी. त्यांच्या शिकवणुकीचे आपण आपल्या परीने होईल तेवढे पालन करीत राहावे, ते वेळोवेळी आपल्या संकटसमयी धावून येतातच, ही बाब अगदी निःसंदिग्ध आहे, हे पक्के लक्षात ठेवावे. त्यांच्याकडे आपण एकच मागणे मागावे,

हेचि दान दे गा देवा, तुझा विसर न व्हावा.

एकात्मतेचा वृक्ष – साईबाबा

– श्री. राजेंद्र पांडुरंग गवळी
श्री साईबाबा संस्थान, शिरडी,
लेखा शाखा विभाग, ता. कोपरगाव,
जिल्हा – अहमदनगर.

साईबाबा नमोस्तुते

संपूर्ण भारतातील शिर्डी एक असे धार्मिक क्षेत्र आहे की, तिथे अनेक जातीचे, समाजाचे एवं धर्माचे भक्त येतात. मग या क्षेत्राला धार्मिक क्षेत्र म्हणता येईल का? हो, तसे ते धार्मिक क्षेत्र आहे. पण आज देशाच्या पातळीवर खन्या स्वरूपाचे गूढ कोणते आहे? खरे, शिर्डीचे श्रीसाईबाबा हे एक एकतेचे प्रतीक आहे, असेच म्हणावे लागेल. श्रद्धा आणि सबुरीच्या सांकेतिक झेंड्याखाली त्यांनी सर्वांना एकत्र केले. श्रीसाईबाबांनी

कुणी श्रेष्ठ वा कनिष्ठ, उच्च-नीच, जात-पात याचा विचार केला नाही. बाबांनी जाताना म्हणजेच शेवटी १२ वर्चने सांगून जगाला/भक्तांना उपदेश केला आहे. त्यात साईबाबांचे सगळ्यात महत्वाचे वर्चन म्हणजे

जो जो मज भजे जैसा जैसा भावे तैसा तैसा पावे मीही त्यासी किंवा बाबांनी नित्य जिवंतपणाची ग्वाही दिलेली आहे. प्रत्येक अडचणीसाठी ते नेहमी पुढे सरसावतील आणि ते पुढे म्हणतात, नित्य मी जिवंत जाणा हेचि सत्य! खरोखरच भक्तांना तो अनुभव आलेला आहे आणि येतोय. गीताईत असे म्हटलेले आहे—
अनन्यभावे चिंतूनि भजती भक्त जे मज।

सदा मिसळले त्यांचा मी योगक्षेम चालवी॥ गीताई

जे भक्त एकनिष्ठ होऊन माझे चिंतन करतात व मला भजतात, अशा त्या सदैव माझ्या ठायी स्थिरचित्त असलेल्या योगक्षेमी चालवतो. साईबाबामुळे आज शिर्डीत एकतेचा ध्वज फडफडत आहे, तो अप्रत्यक्षपणे. साईच्या दरबारात हिंदू असो, मुस्लीम असो, खेश्वन असो किंवा कुणी असो, ते सारे एकाच भावनेने, एकाच श्रध्देने साईना मूजतात, भजतात. फक्त हवी श्रद्धा आणि सबुरी. साई सर्वभूतांशी समत्वाने वागणारा असा एक ईश्वर आहे. तो प्रिया-प्रेयातील आहे. भक्तीने भजायला हवे. परमात्मा सर्वव्यापक, अनंत आहे. खरे सांगायचे म्हणजे, साईबाबा हे एकात्मतेची - दैवी शक्ती आहे. कुणीही श्रेष्ठ/कनिष्ठ सगळे भान विसरून जातात आणि आधुनिक प्रबोधन ही काळाची खरी गरज आहे. अजून गतकालीन आठवायचे ज्ञात्यास संत ज्ञानेश्वरांनी शेवटचे एक मागणे केले आहे. परमेश्वराला विनवित ते कल्याणाचे व सुखाचे पसायदान मागतात. ते सुद्धा जगाचे कल्याण व्हावे, दुरितांचे तिमिर दूर पळावे आणि स्वधर्माचा ज्ञानाचा सूर्य तळपावा. तसेच साईनी देशाला/जगाला आपल्या आध्यात्मिक धर्मातून राष्ट्रीय एकता अप्रत्यक्षपणे साधली आहे. मग साईबाबा हे राष्ट्राचे द्योतक आहे. एकतेचा मूळ पाया आहे. मूळ बीज आहे. आणि या बीजाला अंकूर फुटून सर्वत्र एकतेचा, स्वमतेचा आणि माणुसकीचा (भूतदया) वृक्ष उभा केला. या विशाल (गुणकारी) गोड फळांचा वृक्ष मात्र आता सगळीकडे भक्तांना एकतेचा रस चाखावयास दिला. फळे खाण्यास प्रवृत्त केले. अशा फळांचा सगळ्यांना एकच आस्वाद देऊ केला. आज जातीयवाद - समाजवाद - वंश - वर्गवारी भेदभाव असणाऱ्या देशाला असा एकच वृक्ष लाभलेला आहे आणि एकात्मतेचा तो वृक्ष म्हणजेच साई. त्याचीच श्रद्धा आणि सबुरी ही दोन एकाच ज्ञाडावरच्या फांद्या आहेत. ज्ञानापेक्षा भक्तीला अधिक महत्व आहे. स्वार्थ बाळगू नका. स्वार्थाला रजा द्या. भक्तीला जवळ करा. भक्ती बरोबर ज्ञानाची वाढ होते आणि भक्तीमधूनच श्रद्धा निर्माण होते. त्याचे फळ म्हणजे यश होय. परिपक्व फळ हवे असेल तर सबुरीचा धडा त्यांनी सांगितला आहे. “सबर रख बंदे” असे ही साईनी भक्तांना म्हटलेले आहे. असा हा एकत्र जमविणारा वृक्ष म्हणजे साई. ब्रह्म बिजांचा ज्ञाला एकतेचा अंकूर.

आद्य शंकराचार्य

— श्री. भालचंद केशव गन्डे
सुख निवास, चैंदणी, ठाणे (प.)

हिंदुधर्माची ध्वजा भारतभर फडकविणारे आद्य शंकराचार्य, यांना लहाने वयातच वैराग्याची ओढ लागली. संन्यास घेण्यासाठी त्यांनी वयाच्या अवघ्या आठव्या वर्षीच्या आईची आळा मागितली, पण आईला सूनमुख पहायची इच्छा होती. ती परवानगी देईना व तिच्या इच्छेविना संन्यास घेणे, शंकराचार्यांनाही योग्य वाटेना.

एकदा त्यांची आई 'आर्याबा' त्यांना नदीवर स्नानास घेऊन गेली. शंकरचे मित्रही बरोबर होते. आईचे स्नान आटोपले. मात्र शंकर नदीच्या पात्रात आत पोहत पोहत मध्यभागी पोहचताच एका मगरीने त्याचा पाय पकडला. शंकर तेथूनच 'मेलो-मेलो' असे मोठ्याने ओरडू लागला. मगर पाय सोडीत नाही, हे पहाताच तो तेथूनच ओरडू आईला म्हणाला— "मी आता मरणार. — मगर माझा पाय सोडीत नाही, तेव्हा निदान मरता-मरता तरी मला संन्यास घेण्यास परवानगी दे — ही माझी शेवटची इच्छा समज. जर मला संन्यास घेण्याची प्रवानगी दिलीस तर मी सुटण्याचा प्रयत्न करतो, न पेक्षा तुझ्या शंकराचा तुला येथूनच शेवटचा नमस्कार." शंकरचे ते बोल ऐकून आईचे हृदय हेलावले— मुलाचे प्रत्यक्ष मरण पहाण्यापेक्षा त्याला संन्यास घेण्यास परवानगी देऊन जगण्याचा मार्ग मोकळा करून देण्यासाठी तिने नाईलाजास्तव त्याला संन्यास घेण्याची पूर्ण संमती दिली. तिची संमती मिळताच शंकराचार्यांना अतिशय आनंद झाला. त्यांनी जबरदस्त जोर लावून पाय झटकला व मगरीच्या मिठीतून आपली सुटका करून घेतली.

त्यानंतर काही दिवसांनी शंकराचार्यांनी आईची आळा घेऊन, संन्यास घेण्याची इच्छा प्रगट केली. आईला रडू कोसळले. ती म्हणाली, 'बाळ तू गेल्यावर माझी सेवा कोण करणार? माझे अंत्यकर्म कोण करणार? मला गती कशी मिळणार?

तिच्या ह्या प्रश्नांवर शंकराचार्य म्हणाले, "तुला काही कमी पडणार नाही, याची मी व्यवस्था करून जातोय व तुझा शेवट जवळ आला आहे, असे वाटले तर माझी नुसती आठवण काढ की मी लगेच तुझ्यापाशी हजर होईन — काळंजी करू नकोस."

संन्यास घेतल्यावर शंकराचार्य नंतर खूप फिरले. सान्या सृष्टिसौदर्याचा आस्वाद घेत-घेतच गुरुकृपेने ते सर्व विद्येत अगदी तरबेज झाले. त्यांच्या बुधिद्वातुर्याने व ज्ञानाने सर्व लोक थक्क होऊ लागले. एकदा योगासन घालून समाधी लावली असता त्यांना आईचा आर्त स्वर ऐकू आला. त्यांना आईची तीव्रतेने आठवण झाली नि तिला दिलेला शब्द खरा करण्यासाठी ते तडक परत निघाले. त्यांच्या दृष्टीने आई म्हणजे मूर्तिमंत जिह्वाळा, दयेचा सायर निरपेक्ष पेस, वात्स्यल्यमर्ती, जीवाचा विसावा, प्रेसाची पाझर होती. आपल्या आजारी आईसमोर ते दत्त म्हणून उभे राहिले.

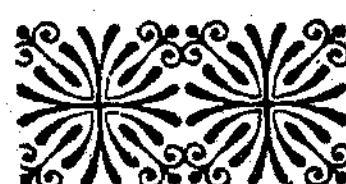
आपला बाळ दिल्या शब्दाप्रमाणे परत आला, हे पहाताच त्यांच्या आईला अत्यानंत

झाला. ती म्हणाली— “बाळ, माझी आता काही इच्छा उरली नाही - माझा मुलगा म्हणून माझा अंत्यसंस्कार मात्र तूच कर.” शंकराचार्यांनी, “तू त्याची चिंता करू नकोस. मीच तुला अग्निसंस्कार करीन”, असे तिला वचन दिले.

थोड्याच दिवसांत त्यांच्या आईस देवाज्ञा झाली. सर्व लोक जमले व अग्निसंस्कार कोण करणार, असा प्रश्न विचारू लागले. “तू संन्यास घेतला आहेस - संन्याशाला गणगोत्र शिल्लक रहात नाही. म्हणून तो अधिकार तुला घेता येणार नाही”, असे शंकराला सारे म्हणू लागले.

परंतु शंकराचार्यांनी त्यांना विरोध केला. त्यांनी सांगितले— “संन्याशाची सर्व नाती तुटली तरी आईचे नाते तुटत नाही. शिवाय मी तिला वचन दिले असत्याने, मीच तिला अग्नि देणार.”

त्यांचे हे भाष्य ऐकत्यावर सर्व ग्रावकरी बहिष्कार टाकून परत गेले. मात्र आचार्यांनी कुणाची पर्वा केली नाही. त्यांनी आईला दिलेल्या शब्दाप्रमाणे स्वहस्ते चिता रचून तिला अग्नी दिला व मातृऋण आणि वचनपूर्ति ह्यांची पूर्तता केली.

मानवी जीवन साफल्यासाठी श्रीसाईचे कार्य

- श्री. अ. रा. सुर्वे

२/५, चित्तरंजन नगर,

राजावाडी, घाटकोपर,

मुंबई - ४०००७७.

साईबाबांच्या कार्याचा मानवी जीवन साफल्यासाठी सखोल मनाने तत्कालिन गोष्टीचा विचार लक्षात घेतल्यास आपणास असे आढळून येईल की, श्रीकृष्णाने भगवद्गीतेत सांगितल्याप्रमाणे “यदा यदा हि धर्मस्य ग्लानिर्भवति भारत। अभ्युत्थानमधर्मस्य तदा मानं सृजाम्यहम्॥

परित्राणाय साधूनां विनाशाय च दुष्कृताम्।

धर्मसंस्थापनार्थय संभवामि युगे युगे॥

ह्या स्वयंभू वाणीची प्रचिती साईच्या अवतार निर्मितीने आपणास प्रखरतेने आढळून येते. मानवी जीवनाचा अभ्यास करताना आपणास असे दिसून येईल की. प्रत्येक जन आपल्या पूर्व जन्मीच्या पापपुण्याइने ह्या जगात सुख अगर दुःख भोगीत असतो. आपले जीवना सुखी करण्यासाठी प्रत्येक मानवाची सारखी धडपड चाललेली असते. आपले जीवन सुखी करण्यासाठी तो कशाचा तरी आधार घेत असतो. कोणी शिक्षण, कला, मंत्रतंत्र व देवता यांचा आधार घेऊन आपले जीवन सुखी करण्याचा

प्रयत्न करीत असतो. इतके करूनही तो सुखी होईलच, हे सांगता येत नाही. आपल्या भारतभूमीत अनेक विद्यान तत्ववेत्यांनी धर्माचा आधार घेऊन मानवी जीवन सुखी करण्यासाठी वाडमयाद्वारे शिक्षण देण्याची फार मोलाची कामगिरी केलेली आहे. वाडमय निर्मिती करताना बहुजन समाजाचा विचार लक्षात घ्यावा लागतो. आपले मनोगत व खरेखुरे ज्ञान साध्या व सोप्या भाषेत सर्वसामान्य जनतेला समजले पाहिजे. तरच तो त्याची विचार सरणी प्रत्यक्ष कृतीत आणण्याचे अवलंबन करील. गाढे ग्रंथ लिहून जर सामान्य मनापर्यंत पोहचले नाहीत तर अशा वाडमयाचा काय उपयोग? बहुसंख्य समाज दुःखीच राहणार व म्हणूनच साईनी अवतार धारण करून बहुजन समाजाला आपल्या प्रत्यक्ष आचरणाने भक्तीमार्गाच्या उपदेशाचे अमृतसिंचन केले. साईनी इतर संतांसारखी वाडमयनिर्मिती केली नाही. पण आपल्या प्रत्यक्ष कृतीने जे इतर संतांना करता आले नाही, ते त्यांनी केले व सामान्य समाजाला/जनतेला सुस्थिर व सुखी करण्याची बहुमोल कामगिरी त्यांनी केली. म्हणूनच आज कोट्यावधी भक्त साईचे पाईक बनले आहेत. साध्या, सरळ मनाने अंतःकरणपूर्वक जनतेला खरेखुरे सुखी करण्याचा बाबांनी निर्वज्य मनाने प्रयत्न केला. “जे का रंजले गांजले त्यासी म्हणे जो आपुले॥ तोची साधू ओळखावा। देव ते थेचि जाणावा॥” स्वतःच्या आचरणाने संत तुकारामाच्या अभंगाची खरीखुरी प्रचिती साईनी बहुजन समाजाच्या बाबतीत खरी करून दाखविली. संत वाडमयाने व प्रचाराने मानवी मनाचे त्वरित परिवर्तन होण्यास सुलभ होते.

साई हे अवतारी पुरुष होते. श्रीकृष्ण, राम इत्यादिकांनी पृथ्वीवर अवतार घेऊन दुष्टाचा संहार शस्त्रबलाने केला व जनतेला दुष्टप्रवृत्तीच्या अमानुष जाचातून मुक्त केले. साईनी ईश्वरी अवतार घेऊन शस्त्रांशिवाय दुष्ट प्रवृत्तीच्या मनाचे परिवर्तन केले केवळ आपल्या घागल्या आचरणाने दुष्ट प्रवृत्तीला आळा घालून खन्या माणुसकीचे जीवन जगण्याचे त्यांनी जनतेला शिक्षण दिले. यातच त्यांच्या अलौकिक कार्याची किमया दिसून येते. साईनी स्वतः कीर्तने केली नाहीत, व्याख्याने दिली नाहीत अथवा वाडमय लिहून ठेवले नाही. तरीही आज त्यांचे कोट्यावधी भक्तगण आहेत की साईना प्रत्यक्ष राम-कृष्ण-हरी असे समजून बाबांच्या भक्तीत तल्लीन होतात. साईच्या खन्या भक्तीमार्गाची पताका परमोच्च शिखरावर फडकत आहे. कांरण “सत्यमेव जयते” अशा ह्या अजानबाहूवी एकनिष्ठ मनाने सेवा केल्यास भक्ताला सुखाचा मार्ग दाखविल्याशिवाय राहणार नाही. साईनी म्हटलेले आहे— “जो जो मज अजे जैसा जैसा तैसा तैसा पावे मीही त्यासी॥

काय वर्णू मी साईचा महिमा !

श्री. वि. म. हटवार

१४९, रेशीमबाग, नागपूर-९.

श्रेष्ठ संतांचा महिमा वर्णन करणे कठीण आहे. श्रीसंत साईनाथ भक्तांचा योगक्षेम चालवितो. भक्तांची सर्व चिंता संताला असते. याकरिता साईनाम कंठात धारण केले पाहिजे. संतांचा महिमा वर्णन करणे वाणीला अंवघड आहे. संतश्रेष्ठ तुकाराम महाराज भक्तांना सांगतात :-

काय वाणू आतां न पुरे हे वाणी
मस्तक चरणी ठेवीतसो॥१॥
जगाच्या कल्याणा संतांच्या विभूति
देह कष्टविती परउपकारे॥२॥
भूलांची दया हे भांडवल संता
आपुली ममता नाही देही॥३॥
काय सांगो आता संतांचे उपकार
मज निरंतर जागविती॥४॥
तुम्ही संत मायबाप कृपावंत
काय मी पतित कीर्ती वाणू॥५॥
अवतार तुम्हा धराया कारण
उद्धरावे जन जड जीव॥६॥

ईश्वराचे गुणगान व चरित्र वर्णन करणे शक्य होईल, परंतु संतांचा साक्षात्काराचा महिमा व संतलीला वर्णन करता येणे शक्य नाही. थोर संतांचा महिमा प्रत्यक्ष पाहून सुद्धा शाब्दिक वर्णन करण्यास योग्यता पाहिजे. आध्यात्मिक भाषेत असे म्हणता येईल की, पारमार्थिक रूपतः संत ज्ञात्याशिवाय संतमहिमा कळत नाही. देवादिकांना सुद्धा तो महिमा कळणे कठीण! एवढे महात्म्य संतांचे आहे. दीनदुबळ्यांचे कल्याण करून त्यांचा उद्धार करण्यास संत अवतार घेतात. तुकोबाराय म्हणतात :-

त्यांचा महिमा काय वर्णू मी पामरा
न कळे तो साचार ब्रम्हादिका॥

श्री ज्ञानेश्वर महाराज सद्गुरुंचे महात्म्य शब्दांनी वर्णन करणे कठीण आहे, असे सांगतात. श्री एकनाथ महाराज म्हणतात, वाटेल त्या अशक्य गोष्टी शक्य होतील परंतु संत महात्म्य कळणार नाही. ते वर्णन करण्यापलिकडचे आहे.

भूत भविष्य कळो येईल वर्तमान।

परी त्या साधूचे न कळे महिमान॥

संतांचा अधिकार फार मोठा आहे. माणसाचा जन्म व संतांचा अवतार असतो. जन्म आणि अवतार यांत फार अन्तर आहे. जन्म हा पूर्वकर्मानुसार तर अवतार

स्वेच्छामय आहे. अवतार कर्मानुसार नाही. इतर जीवांप्रमाणे कर्माच्या फेच्यांत ते फिरत नसतात. कगळाची सत्ता त्यांच्यावर चालत नाही. जनकल्याणाच्या कार्याच्या समाप्तीनंतर इच्छेनुसूल देहत्याग करून ते समाधिस्त होतात.

संतांच्या कृपेने स्थूल बदलत नाही. श्रेष्ठ संत आपल्या कृपाकटाक्षाने भक्ताचे अंतरंग बदलत असतात. भक्ताला कृतार्थ करतात. व्यावहारिक आप्त हे खरे आप्त नसतात. कारण ते सर्व आपलेच सुख पहाणारे असतात. ते साधले नाही तर आप्त दूर जातात. संसारिक व्यवहारात गुरफटलेल्या व मी आणि माझे म्हणणाऱ्या आंधक्या जीवांना मार्गदर्शक संत हेच आहेत. संतांनी अवतार घेऊन हेच कार्य केलेले आहे. मनुष्याला जन्ममरणाची निवृत्ती झाल्याशिवाय दुःखातून सुटका नाही. या जन्ममरणात्मक संसारास कारण मनुष्यास स्वस्वरूपाचे पूर्ण अज्ञान हे आहे. जे पाहिजे ते आत्मज्ञान नसल्यामुळे संसार प्रिय वाटतो आणि पारमार्थिक कार्याची आस्था नसते.

श्रीसाईबाबांचे वैराग्य लहानपणापासून म्हणजे वयाच्या १६ व्या वर्षी शिर्डील प्रकट झाले तेहापासून होते. ज्यासी सर्वत्र ईश्वरमय जगताचा साक्षात्कार असतो, ते निर्भयपणे कुठेही वावरतात. पायांत नसे जोडा ना वहाण, एक आसन गोणाचे आणि तंबाखू घिलीम हा काय तो संग्रह! असे तारुण्यपण होते. रात्री शिर्डीच्या पडक्या जुन्या मशिदीत निजावे. घरोघरी जाऊन ओली कोरडी भाकरी ही नित्याची माधुकरी, नसे कशाची चाड, धुनी चेतवून अहंकार वासनेची आहुती द्यावी आणि मुखाने सदैव अल्ला-मालिक हा मंत्र जप, अशी बाबांची स्थिती होती. बाबा स्वतःचे काम स्वतःच हौसले करीत असत. स्वये मशीद सारवती, कफनी लंगोट शिवती आणि भेटीस आलेल्या भक्तास दक्षिणा मागती, असा साईचा तरुणपणीचा आध्यात्मिक प्रपंच होता. दक्षिणेच्या पैशातून तंबाखू आणि दिव्यासाठी तेल आणीत, पडक्या मशिदीचा डागडुजी खर्च आणि गोरगरीबांना मदत करीत. बाबांच्या उतार व्यात नैवेद्याचे ताट येऊन देणाऱ्या तसेच दक्षिणाही जास्त येताच उत्सव साजरे होऊ लागले. दिव्याची रोषणाई होऊ लागली. अशी बाबांची महती वाढून निष्ठावान भक्तांनी श्रीसाईनाथास गंध लावून, आरती करण्यास सुरुवात झाली. भक्तांनी बाबांच्या मिरवणुकीस चांदीच मढवलेली पालखी, छत्र, चामर, वाजंत्री, घोडा, चोपदार, भरजरी शिरपेच, मखमली अंगरखा इ. तयार केलीत. श्रीसाईबाबांचा प्रसाद उदीचा होता. उदीने भक्तांच्या सर्व दुखाचा परिहार होऊन श्रद्धेने लोक बाबांच्या दर्शनास दररोज येऊ लागले. त्यांच्या समार मोठ—लहान, गरीब—श्रीमंत, झानी—अज्ञानी असा भेद नहता. श्रीसाईबाबांनी कोणालाही शिष्यत्व प्रदान केले नाही. सर्व ईश्वराची लेकरे आहेत व सामुदायिक जीवनात सर्वांनी एकमेकांस सहाय्य करून समाधानाने जगावे, असे त्यांचे भवताना सागणे होते. साईने भक्तांना सद्गती देऊन कृतार्थ केल्यामुळे शिर्डीस संस्थानचे स्वरूप प्राप्त आले. पारमार्थिक उन्नती साधणे हा एकच भक्तांचा उद्देश असावा. असे त्यांचे उपदेशपर सांगणे असल्यामुळे सर्व धर्म व पंथांच्या लोकांनी

श्रीसाईबाबांची पूजा श्रद्धेने केली. कोणताही उत्सव सर्वांनी एकत्र येऊन कसा उत्तम तळ्हने साजरा करावा, याची शिकवण त्यांनी साईभक्तांना दिली. ईश्वराची प्राप्ती करून घेण्यास अनन्य भक्तीची आवश्यकता आहे. त्यामुळे साईनाम संकीर्तनास जास्त महत्व प्राप्त झाले. निष्ठावान भक्त श्रीसाईरामाजवळ प्रेमपूर्वक कृपादान मागतात. साई सर्वांना संतोष देतात.

श्रीसाईनाम-जपास फुगर महत्व आहे. भक्त सगुण साईमूर्तीचे ध्यान करून भक्तीमार्गात सदा आनंदित व प्रपंचामध्ये शक्य असेल तेवढे मौन ठेवून उदासीन असतो, परमार्थाचा पथिक होतो. 'ज्ञानदेव म्हणे सगुण हे ज्ञान, नाम पाठमौन प्रपंचाचे। हरिवंशपुराण हरिनाम संकीर्तन, हरिविण सौजन्य नेणे काही! मनोमार्ग गेला तो तेथेचि मुकला, हरिपाठी गेला तोचि धन्य॥'

नाम आणि संकीर्तन हीच भक्ताची पूजा आहे. प्रत्येकाच्या मागे प्रपंच लागलेला आहे, पण केवळ प्रापंचात आसक्ती नसावी. ज्याला प्रपंच समाधानाने नेटका करून परमार्थाचीही गोडी आहे, तो खरा सुखी असतो. आपले कर्तव्य प्रामाणिकपणे केल्यावर काळजी करू नये व सदाचाराने वागणे सोडू नये. प्रपंच सुखाने करावा पण त्यातही भगवंताचे अधिष्ठान असावे, हा श्रीसाईनाथाचा संदेश आहे. प्रपंच परमार्थाच्या आड येऊ नये, अशा युक्तीने साईभक्तांनी वागावे, हाच साई उपदेश आहे. साईभक्ती श्रेष्ठ भक्तीमार्ग आहे. ज्ञान, कर्म, योगापेक्षा आत्मकल्याणाचा सोपा व सरळ मार्ग आहे.

सदा साईभक्तिने धुंद असावे

विश्व पसारा साईचा सर्वामध्ये वास तयाचा
स्मरूनी श्रीसाईप्रभूला गिरवू धडा समानतेचा
भक्ति गंध घ्यावा अंतरी असा जन्म पुन्हा नाही यावयाचा
सदा साईभक्तीने धुंद असावे हा अर्थ असे जगण्याचा
या जगी भरवसा धरू नये आपले म्हणून कोणाचा
जन्म मृत्यू ना चुकला कुणाला जन्मी आला तो जायाचा
कुणी कुणाचे नाही येथे जो तो असे ज्याचा त्याचा
सदा साईभक्तीने धुंद असावे हा अर्थ असे जगण्याचा
श्रीसाईने दिला संदेश जगाला श्रद्धा संबुरीचा
जीवनाच्या निरंजनात अखंड तेवू द्या दीप श्रद्धेचा
साई नाम हाचि मंत्र दावील मार्ग तो मोक्षपदाचा
सदा साईभक्तीने धुंद असावे हा अर्थ असे जगण्याचा

— श्री. रमाकांत पंडित
माटुंगा, मुंबई — १९.

साईंदरबारातील माणिक आणि मोती — ७

श्रीसंत राममारुती महाराज

— साईंनंद

श्रीसंत राममारुती महाराज नावाचे एक लोकोत्तर पुरुष ठाणे, कल्याण, भिवंडी या परिसरात एकोणीसाव्या शतकाच्या अखेरीस व विसाव्या शतकाच्या पूर्वाधार्ति होऊन गेले. ते श्रीसाईबाबांचे समकालीन होते. सद्गुरु राममारुती महाराज नाथपंथीच होते. या महान संताच्या स्मरणार्थ दादर, ठाणे, कल्याण येथील रस्त्यांना त्यांची नावे देऊन त्यांची स्मृती भाविकांनी अजरामर करून ठेवली आहे.

भगवान श्रीसाईबाबा यांना राममारुती महाराज गुरुवत् पूज्य मानीत व बाबा आदिनाथ आहेत, असे ते वारंवार म्हणत, इतकेच नव्हे तर कित्येकदा श्रीसाईनाथ हे आमच्या पंथातील परास्पर गुरु होत, असे महाराजांनी म्हणून दाखविले आहे. महाराज म्हणत की, सद्गुरु बालमुकुंदस्वामी हे आमचे सद्गुरु खरे परंतु नाथपंथातील आद्यगुरु श्रीसाईनाथ हे आम्हास आदिनाथाच्या ठिकाणी होत.

भगवान श्रीसाईबाबा आणि श्रीराममारुती महाराज यांची जेव्हा भेट झाली, त्यावेळच्या प्रसंगाचे वर्णन मोठे बहारीचे आहे. या भेटीच्या प्रसंगी श्रीसाईनाथांचे वर्तन एक संत दुसऱ्या संतास भेटतो, असे नसून गुरुशिष्यांच्या भेटीपासून उत्पन्न होणाऱ्या आनंदाचा उपभोग साईनाथ घेत असत. श्रीराममारुती अगदी लहानपणी श्रीसाईबाबांना भेटले होते. परंतु १९१० साली या उभयतांची शिर्डी येथे भेट झाली. श्रीसंत राममारुती बाबांना भेटण्यास जाण्यापूर्वी बाबा आपल्या भक्तगणांना म्हणात्ले

होते की, "माझा भाऊ मला भेटण्यास येत आहे," व पुढे विनोदाने सांगत की, "आमच्या बायकांची भांडणे झाल्यामुळे आम्ही दूरदूर रहात आहोत." संत राममारुती शिर्डीस जातेवेळी त्यांच्याबरोबर ठाणे येथील काही मंडळी होती. त्यात पेणचे श्री. मोकाशी व कल्याणचे श्री. त्र्यंबकराव कुलाबकर व त्र्यंबकराव कुलकर्णी व इतर काही मंडळी मुंबईहून बाबांच्या दर्शनाकरिता निघाली. पण काय आश्चर्य पहा, — शिरडी येथे श्रीसाईनाथांनी अक्षरशः बोलण्याचा सपाटा चालविला की "अरे, माझा उद्या सोन्याचा दिवस आहे रे, अरे माझी उद्या दिवाळी आहे रे" जणू काय त्या दिवशीचे त्यांचे असले भजनच होते. त्या प्रसंगाचे वेळी श्रीसाईनाथांचे बैठकीत शिर्डीचे तपस्वी मार्तड भगत हेही होते.

श्री. नानासोहब चांदोरकर बाबांचे अगदी निकट होते. राममारुती येण्यांच्यापूर्वीच त्यांना बाबा म्हणाले की, "बघ मारुती येतो आहे," आणि मग प्रत्यक्ष त्यांना पाहिल्यावर हे ठाण्याचे संत राममारुतीच आहेत, हे त्यांनी ओळखले. कारण श्री. नानासाहेब चांदोरकर ठाण्याला डेप्युटी कलेक्टर असल्यापासून महाराजांना ओळखत होते.

श्रीसंत राममारुती व त्यांच्या बरोबरची इतर मंडळी जेव्हा शिर्डीस पोचली तेव्हा त्यांची सर्व ती सोय करण्यात आली व मग महाराज बरोबरच्या मंडळीसह मशिदमाईत गेले. ती वेळ दुपारी बाराची होती. श्रीसाईबाबांची त्यावेळी आरती होत होती. इतरांची दर्शने झाली व महाराज दर्शन घेण्यास सरसावले, तो बाबांनी आरती थांबविण्यास आज्ञा केली. बाबांनी चालू आरती कधीही थांबविलेली नक्ती पण ती त्यावेळी थांबवली. तो काय आश्चर्य! श्रीसाईबाबांनी संत मारुतीना घट्ट कवटाळून पोटाशी धरले आहे, असे दृश्य सर्वांना दिसले. महाराजही आनंदाने उड्या मारू लागले व बाबांचे लाड करू लागले. अनेक दिवसांनी पिता-पुत्रांची भेट झाल्यावर गहिंवर येतो, तसे दोधे गहिवरून एकमेकांस बाहूंनी धरून शून्यवृत्ति झाले. आरतीसाठी जमलेल्या सान्यांचे लक्ष त्या दोघांकडे वेधले होते. अशा प्रकारे कडकझून भेटल्यावर महाराजांना आपल्या अध्या आसनावर बसवून बाबांनी पुन्हा आरतीस प्रारंभ करा, असे भक्तांना सांगितले. आरती समाप्तीनंतर मंडळी घरोघरी गेली. आणि महाराज व त्यांची मंडळी बिंहाडी आली. प्रतताना महाराज आनंदाच्या भरात श्रीखंडोबाच्या देवळात शिरले. तेथे श्रीउपासनी बाबा बसले होते. त्यांना त्यांनी रामाची सेवा जोरात करण्यास सांगितले. श्रीसाईबाबांना अर्पण करण्याकरिता शिन्याचा नैवेद्य व्हावा, म्हणून महाराजांनी सांगितले, परंतु पाकसिद्धी होण्यास काहीसा वेळ लागला. इतक्यात नेहमीप्रमाणे गावचे नैवेद्य चट सारे मशिदीत येऊन दाखल झाले व आता अर्पण करण्यास आरंभ होणार, तोच बाबांनी सांगितले की, "थांबा, आधी माझ्या राममारुतीनाथांचा नैवेद्य येऊ द्या, मग सर्व नैवेद्य दाखवा." बाबांनी स्वतः महाराजांना 'नाथ' या शब्दांनी संबोधले. संतमारुतीचा नैवेद्य आला व त्याचे ताट खाली ठेवताच, त्यांनी तो सोहंश्वासाने अर्पण केला. बाबांनी त्यातील थोडासा शिरा मोठ्या आनंदाने व आवडीने खाल्ला. नंतर नैवेद्य बाबांना दाखवण्यात आले.

पुढे भोजनोत्तर संतमारुती श्रीबाबांच्याकडे मारेदीत गेले. तेव्हापासून सायंकाळपर्यंत फिरणे, बोलणे, बसणे वगैरे दोघांचे मोठ्या प्रेमाने झाले. रात्री बाबा चावडीत विश्रांतीसाठी गेले त्यावेळी मशिदीपासून चावडीपर्यंत त्यांच्यावर छत्र धरून व मशालीच्या उजेडात नेहमीप्रमाणे ते गेले. त्यावेळी सुद्धा बाबानी महाराजांना हातात हात घालून बरोबर नेले. नंतर महाराज आपल्या बिन्हाडी मंडळीच्या मध्ये निजावयास गेले. अशा प्रकारे श्रीसाईबाबानी संतमारुती महाराजांना चांगले चौदा दिवस शिर्डीत ठेवून घेतले. काही केल्या जाण्यास अनुमती देईनातच, शेवटी महाराजांनी जाण्याची प्रबळ इच्छा दर्शविल्यानंतर मोठ्या कष्टाने त्यांना जाऊ दिले.

श्री साईबाबा ख्यतः नाथपंथी होते व त्यांनी श्रीसंत राममारुती महाराजांना नाथ म्हणून सबोधिले, ही गोष्ट विशेष लक्षात ठेवण्यासारखी आहे. आश्चर्य असे की, या दोन सतानी अवघ्या काही दिवसांनी आपल्या भक्तांचा निरोप घेतला. श्रीसंत राममारुती २८ सप्टेंबर १९१८ रोजी श्रीरामस्वरूपी लीन झाले तर श्रीसंतसाईबाबा १५ ऑक्टोबर १९१८ रोजी अनंतात विलीन झाले.

साईश्याम माझा

साईश्याम माझा साजिरा गोजिरा

असे भावाचा भुकेला शिर्डीश्वर

साईश्याम माझा पतित - पावन

भक्तांसाठी येई सदैव धावून

साईश्याम माझा सावळा श्रीराम

भोळ्या शुद्ध हृदयी घेई विश्राम

साईश्याम माझा असे पाठीराखा

देई ज्याला जो श्रद्धा सबुरीचा पैका

साईश्याम माझा मनी न सोवळे ओवळे,

सर्व करी जवळी जरी धर्म वेगवेगळे

साईश्याम माझा होई मायबाप,

पूर्ण करी कामना दृष्टीने आपोआप

साईश्याम माझा बने आजा-आजी

नातवंडाना देई मेवा-मिठाई

साईश्याम माझा करा त्याची मानसपूजा

धरा मनी नेम हृदयी साठवा साईराजा।

- सौ. भावना दामोदर जेऊरकर

डॉबिवली (परिचय)

“निर्गुणाचा सगुण अविष्कार – शिरडीचे साईबाबा”

– श्री. नरसिंह चन्ना
इंजिनिअरींग विभाग,
नांदेड टेक्सटाईल्स मिल्स,
नांदेड.

शिरडीच्या साईबाबांबद्दल आता विपूल साहित्य उपलब्ध आहे, तसेच भक्तांनी त्यांना आलंले असंख्य अनुभव प्रकाशित केले आहेत. तरी देखील बाबांविषयी लिहिण्याचा मोह मी टाळू शकत नाही. कारण संतांचे चरित्र अथांग आहे. जगात अशी एकही वस्तू नाही अथवा भाषेत असे एकही विशेषण नाही ज्या योगे आम्ही संतांच्या चरित्राची तुलना करू शकू. आपल्यासारखी सामान्य माणसे जेथे प्रभूच्या प्राप्तीसाठी, त्यांच्या दर्शनासाठी व्याकूळ असतात तेथे प्रत्यक्ष जगज्जीवन प्रभूला देखील संत सान्निध्याचा मोह होतो म्हणून श्री दासगणू महाराजांनी “संत खरे यजमान सच्चिदानन्द प्रभूचे” असे म्हटले आहे.

आपण खरे भाग्यवान आहोत की आपणास ह्या संतांच्या पावन भूमीत जन्म लाभला आहे. आपण अशा उच्च संस्कृतीत जन्मलो आहोत ज्या संस्कृतीचा पाया संतांनीच घातला आहे व वेळोवेळी प्रगट होऊन ती संस्कृती, ती सभ्यता सांभाळली आहे. ज्या संस्कृतीचा पाया भौतिक सुखावर आधारलेला होता ती संस्कृती केव्हाच नष्ट होऊन गेली आहे असे इतिहास पाहाता आपणास आढळून येते. भौतिक सुखे ही अनित्य, अशाश्वत असतात. त्यामुळे ह्यांच्यावर आधारलेली संस्कृतीदेखील अनित्य असणारच. पण आपल्या संस्कृतीमध्ये ह्या भौतिक सुखांना, विषयांना, वासनांना थाराच नाही. आपण नेहमी ह्या बाह्य-जड वस्तुंच्या प्राप्तीपेक्षा नित्य शाश्वत अशा आत्मिक सुखाच्या, आध्यात्मिक व पारलौकिक वस्तुंच्या प्राप्तीसाठी व्याकुळ असतो. संसार सुखापासून विरक्त असणाऱ्या व ज्यांच्याजवळ अंगच्या भस्माखेरीज व लंगोटीखेरीज देण्यासारखे काही नाही अशा जगद्पिता शिवाच्या उपासनेमागचा हेतू किती उदात्त आहे हे वरील विवेचन पहाता दिसून येईल. “बम-बम भोलेनाथकी जिसके कौडी नहीं खजानेमेंतीन लोककी बस्ती बसाई आप बसे विराणेमें” ह्या उकितवरून आपणास दिसून येईल की, हजारो वर्षांपासून आम्ही अशाश्वत अशा जड भौतिक सुखाच्या पाठीमागे नाही तर शाश्वत व नित्य अशा आत्मिक सुखाच्या शोधांत आहोत. हे विवेचन देण्याचा मूळ हेतू हाच की आत्मा व परमात्मा ह्यांच्यात भेद मुळीच नाही. जडवस्तू ही एकदेशी असते म्हणून तिच्यात भिन्नता आढळते पण जी सर्वव्यापक अशी चेतन शक्ती आहेती भिन्न-भिन्न नाही. थोडक्यात ह्यालाच आपण अद्वैत मानू आणि म्हणूनच आपण जेव्हा जड शरीराच्या पार, मनाच्या पलिकडे जाऊन श्रद्धेने, शुद्ध आत्म्यातून परमात्म्यास आवाज देतो तेव्हा परमेश्वर आपणास फारच जवळ वाटतो नव्हे तो आपल्यातच असतो. तो भक्तांसाठी नेहमी तत्पर असतो.

ज्या गोष्टी आपणास चमत्कार वाटतात, संतासाठी त्या सहजक्रिया असतात. चमत्कार त्यांच्या हातून सहजपणे घडतात.

असे अनेक चमत्कार साईबाबांसंबंधी भक्तांना आलेले आहेत. भक्त कोठेही दूरदेशी असो, बाबा सतत त्याच्या जवळ असत्याचा व त्याला संकटमुक्त करण्यासाठी तत्पर असलेले भक्तांना वाटतात. हवी फक्त श्रद्धा. श्रद्धा ही एकच अशी शक्ती आहे. जी आत्म्यास जड शरीरापासून काही काळतरी परमात्म्याच्या जवळ घेऊन जात असते. आजच्या ह्या विज्ञान युगात श्रद्धेसारख्या उदात्त गोष्टीवर कुणाचा विश्वास असेलच असे नाही. कारण विज्ञान हे भौतिक व प्रत्यक्ष प्रमाणावर आधारलेले शास्त्र आहे. विज्ञान युगात अनेक यंत्रे निर्माण झाली पण असं एकही यंत्र निर्मिले गेले नाही की ज्याद्वारे जगातल्या यच्यावत् स्त्री-पुरुषांच्या अंतःकरणात उदात्त भाव प्रगट करून सर्व स्त्री-पुरुषांना एकमेकांशी बहीण-भावासारखे वागायला लावेल. असे एकही यंत्र नाही ज्या योगे कपटी मनुष्याच्या अंतःकरणातून कपट नष्ट करून तेथे प्रेम, सद्भाव प्रगट करता येईल. जगातल्या सर्व मानव जातीच्या अंतःकरणातून द्वेष भावना काढून जर तेथे सद्भावना प्रगट केली तर जगातले सर्व संघर्ष एका क्षणात मिटतील. पण विज्ञान हे करू शकत नाही. कारण विज्ञानाची मर्यादा फक्त बाह्य जड वस्तूपर्यंतच आहे आणि जेथे विज्ञान हात टेकते तेथूनच सुरु होते अध्यात्म. आम्ही आध्यात्माद्वारे सर्व काही करू शकतो, नव्हे हजारो वर्षापासून संत हेच करीत आलेले आहेत. आज जगात जे प्रेम, विश्वास, श्रद्धेसारख्या निर्मळ गोष्टी पाहावयास मिळतात, हे त्यांनी जगाला वेळोवेळी दिलेल्या उपदेशामुळेच. जर श्रद्धेने, विश्वासाने प्रत्येकाने आपल्या भौतिक उन्नतीपेक्षा आत्मिक उन्नतीकडे लक्ष द्यायला सुरुवात केली, तर जगातली सर्व हिंसा, सर्व द्वेषभाव, सर्व संघर्ष संपायला वेळ लागणार नाही. भेद-भेद मिटतील. सगळीकडे अभेदाचं साम्राज्य पसरेल. ह्याची जर प्रचिती घ्यायची असेल तर शिरडीचे उदाहरण घ्या. आज देशात संघर्ष पेटले आहेत. धर्म-निष्ठा कडव्या बनल्या आहेत. संप्रदाय वाढले आहेत. जाती-जातीतील संघर्ष पराक्रेटीला गेलेले आहेत. धर्म हे मानवाच्या आत्मिक उन्नतीसाठी असताना देखील धर्माच्या नावावर भयंकर युद्धे होत आहेत. माणसा-माणसांतील एकमेकांवरचा विश्वास संपुष्टात आला आहे. मानवता, प्रेम, एकोपा ह्या सद्भावना केव्हाच लूप्त झाल्या आहेत. पण हेच सर्व लोक वेगवेगळ्या जातीचे, पंथाचे, वेगवेगळ्या धर्माचे, प्रांतांचे जेव्हा बाबांजवळ शिरडीस येतात, तेव्हा कोठे जातात त्यांच्यातील संघर्ष? तेथे कोणकोणत्या जातीचा, कोणत्या धर्माचा, कोणत्या प्रांताचा आहे, ही भावनाच लूप्त होऊन जाते. स्पृश्य, अस्पृश्य, जाती, धर्म ह्या सगळ्या निष्ठा तेथे दुख्यम ठरतात. एकच निष्ठा तेथे प्रबळ असते. हे सर्व बाबांचे भक्त म्हणजे आम्ही सर्व एक. हिंदू मशिदीमध्ये जातात, इतर अनेक धर्माचे लोक मंदिरात येतात. बाबा सर्वांना आपले वाटतात म्हणून सर्वजण एकमेकांना आपले वाटतात. ही प्रेरणा, ही शक्ती कोणती आहे? ही शक्ती आहे श्रद्धेची. बाबांवरच्या प्रगाढ प्रेमाची. द्वेष, संघर्ष, भेदांची बंधने जेथे ढिली पडतात व मानवतेची, प्रेमाची, माणुसकीची बंधने जेथे दृढ होतात ती नगरी आज देशातील

आदर्श अशी शिरडी नगरी आहे. सद्य: परिस्थितीत तर ती आमच्यासाठी पुण्यनगरी आहे. आमची काशी, मथुरा, वृदावन सर्व काही ती बाबांची शिरडी नगरी आहे.

बाबांनी आयुष्यभर तेथे लोकांची सेवा करून माणुसकीची अखंड ज्योत तेवत ठेवली आहे. अखंड धूनी प्रज्वलीत ठेवून तेथील ब्रह्मांड शुद्ध केलं आहे. सर्व द्वेष, संघर्ष, भेद त्यांनी त्या धुनीत जाळले आहेत. आजही तेथे नित्य ब्रह्मांड शुद्धी होत असते म्हणून शिरडीत पाय ठेवताच सर्वांचे अंतःकरण स्वच्छ होते.

आपल्या शास्त्रात दोन प्रकारची सत्ये सांगितली आहेत. शाश्वत सत्ये व अशाश्वत सत्ये. शाश्वत सत्ये ही नित्य असतात. ती त्रिकालाबाधीत सत्य असतात. दुसऱ्या प्रकारची सत्ये ही कालानुरूप व समाजाला, संस्कृतीला आवश्यक असलेल्या परिस्थितीनुसार थोडी फार बदलत असतात. बाबांनी आयुष्यभर लोकांना हीच सत्ये सांगितली पण ती वेगळ्या शब्दात. विश्वाचे मूळ कारण, नित्य व चेतन असे सर्व शक्तिमान परब्रह्म एक असून ते विश्वाच्या कणा-कणात व प्रत्येकाच्या आत्म्यात व्याप्त आहे. ह्या विश्वाचा कण-कण त्या चेतन व्यापक शक्तीने व्यापलेला आहे. ती शक्ती अभेद्य आहे. खंड-खंड नाही. हे विश्व म्हणजे त्या निर्गुण निराकार परब्रह्माचे साकार रूप आहे. प्रत्येक वस्तूच्या टायी तिचा वास आहे. अर्थर्वशीर्ष सुक्तांमध्ये वर्णिलेलं आहे.

“त्वं वाड्मयस्त्वं चिन्मयः। त्वमानन्दमयस्तं ब्रह्ममयः।

त्वं सच्चिदानन्दाद्वितीयो ऽसि। त्वं प्रत्यक्षं ब्रह्मा ऽसि।

त्वं ज्ञानमयो विज्ञानमयोऽसि॥ ह्या सृष्टितलं ज्ञान, विज्ञान, आनन्द, सत्य सर्व काही तेच परब्रह्म आहेत. ते केवळ एकच आहे, सर्वांसाठी एक आहे. म्हणूनच बाबांनी आम्हाला सोप्या भाषेत सांगितलं आहे. “सबका मालिक एक” ह्या अष्टाक्षरी मंत्रात सर्व भेद मिटले आहेत. सर्व शास्त्रे, संपूर्ण ज्ञान, सर्व वाड्मय ह्या आठ अक्षरात सामावलेलं आहे. इतक्या सोप्या भाषेत विश्वाचं गूढ फक्त संतच सांगू शक्तात. हे एक नित्य, शाश्वत सत्य बाबा आजीवन जगले आहेत.

दुसरी जी अशाश्वत सत्ये असतात त्यांचे स्वरूप कालानुरूप बदलत असतात असे मी पूर्वीच लिहिलं आहे. आणि बदलत्या काळाप्रमाणे समाजाच्या स्वास्थ्यासाठी ती सत्ये कशी अंगिकारावीत हे दाखविण्यासाठी संताना अवतार घ्यावा लागतो. हजारो वर्षांपूर्वी जेव्हा आपण पाषाणयुगातून सभ्यतेकडे वाटचाल करीत होतो तेव्हा जे ज्ञान, जे वाड्मय, जे अनुभव आम्हाला मिळाले ते जसेच्या तसे जतन करून पुढील पिढीस देणे हे त्या काळजी गरज होती. त्याचप्रमाणे ह्या ज्ञानाचा, वाड्मयाचा शोध लावण्याच्या ऋषी मुनींची रक्षा करणे, धर्माचे रक्षण करणे, प्रजेचे रक्षण करणे ही दुसरी गरज होती. तद्वतच व्यापार-उद्दीप सांभाळणे, शेती करणे ही तिसरी गरज होती. समाजाच्या सुनियोजित बांधणीसाठी त्याकाळच्या गरजेच्या अनुरूप वर्णव्यवस्था ही त्या काळाची अत्यंत आवश्यक गरज होती. पण सद्याच्या काळी ती गरज, किंवा ती पद्धत आवश्यक राहिलेली नाही, ती कालबाह्य ठरली आहे. पण आजुदेखील लोक

त्याचे भांडवल करून एकमेकांशी झगडत आहेत. जाती-जमाती, संप्रदाय यामध्ये नित्य संघर्ष होत आहेत. हे जे भेद सध्या निर्माण झालेले आहेत, तर हे भेद मिटून येथे अभेदाच, शांतीच, विश्वासाचं साम्राज्य निर्माण व्हावं म्हणून बाबांनी “राम-रहिम एक है” या उपदेश आम्हाला दिला आहे. केव्हा ते “अल्लाह मालिक है” म्हणत तर केव्हा पांडुरंगाला भजा म्हणून ते सांगत. सर्व धर्मियांना ते आपलेच वाटत व प्रत्येकाला त्यांनी त्या-त्याप्रमाणे उपदेश करून, दृष्टांत देऊन संतुष्ट केलेलं आहे. भक्त त्यांना “अल्ला साई”, “मौला साई”, “नानक साई” सारख्या वेगवेगळ्या नावांनी संबोधू लागले. बाबांकडे भक्त ज्या भावनेने पाहात त्याच रूपात त्यांना साक्षात्कार घडायला लागला. सर्व मानवजातीतील भेद, संघर्ष, कटुता मिटावी म्हणून बाबांनी सह-जीवनाचा, सह-भोजनाचा अभिनव उपक्रम शिरडीत सुरु केला. बाबा हे केवळ संतच नव्हते तर आजच्या वाट चुकलेत्या व विश्वास गमावून बसलेल्या मानवजातीस एकत्र आणण्यासाठी प्रगटलेले ते एक श्रेष्ठ समाज-सुधारक होते. गीतेत वर्णिलेले स्थितप्रज्ञ दर्शन व निष्काम कर्मयोगाचे मूर्तीमंत दर्शन म्हणजे शिरडीचे साईबाबा.

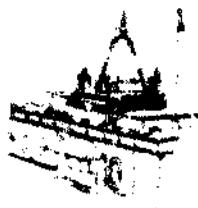
भक्तांना बाबा आज देखील साक्षात्कार देतात. आज देखील भक्तांना संकटमुक्त करण्यासाठी बाबा नेहमी. तत्पर आहेत. “जया मनीजैसा भाव, तया तैसा अनुभव” हे बाबाचे वचन आहे. असंख्य भक्तांनी संकटकाळी बाबांना आर्तस्वरात आवाज देऊ त्याच्या वचनाची प्रचिती घेतली आहे. बाबा भक्तांसाठी नेहमी धावून येतात. ह्या संबंधात आमच्या अनुभवास आलेली एक सत्य घटना आहे. आम्ही ज्या मिलमध्ये काम करतो, तेथे एक सिंघ साहेब नावाचे साईझींग मास्टर होते. सध्या ते सेवानिवृत्त झाले आहेत व कर्नुल ह्या गावी असतात. ते बाबांचे अनन्य भक्त. ते रामनवमीचा उत्सव बाबांचा जन्मदिवस म्हणून साजरा करीत असतात. अशाच एका रामनवमीस त्यांनी प्रसादासाठी आम्हाला घरी बोलावलं होतं. त्यांच्या घरी एका मोठ्या लाकडी तखाच्या मंदिरात फक्त साईबाबांच्याच विविध तसबिरी होत्या. इतर कोणतीही तंस्बीर तेथे आम्हाला दिसली नाही. त्यांनी त्याचे नावच “साई मंदिर” ठेवलेले होते. त्यांनी आम्हाला सांगितलं की ते बाबांची अनन्य शरणांगत भावे पूजा करतात. त्यामागची पाश्वभूमी त्यांनी आम्हाला कथन केली ती अशी. त्यांची पत्नी पुष्कळ वर्षपासून कमरेखाली अधू होती व ती हाताच्या साहाय्याने घसरत चालत असे. त्यांनी पुष्कळ डॉक्टरी इलाज केले पण सर्वांनी त्यांना सांगितलं की, त्यांच्या कमरेच्या खालच्या सर्व रक्तवाहिन्या निकामी झाल्यामुळे त्या ठीक होणे शक्य नाही. त्यांनी सर्व उपाय योजले पण गुण आला नाही. शेवटी त्यांची पत्नी ८-१० वर्षे तशाच अवस्थेत होती. ते बाबांचे भक्त होतेच. ते एकदा शिरडीला गेले असता कुण्या एका भक्ताने त्यांना बाबांना अनन्य शरणांगत भावाने शरण येण्यास सांगितले. त्याप्रमाणे त्यांनी बाबांना अनन्य शरणांगत भावे भजण्यास सुरुवात केली. म्हणजे प्रत्येक देवतेच्या ठायी त्यांनी फक्त बाबांचीच मूर्ती पाहण्यास सुरुवात केली. काही काळ लोटला. एके रात्री म्हणजे सकाळी ब्राह्म्य मुहूर्ती त्यांची पत्नी अर्धनिदा व अर्ध जागृती अवस्थेत असताना एक फकिरवेशधारी मनूष्य तेथे आला व त्याने प्रेमाने त्या स्त्रीच्या डोळ्यावर

हाताने ठेवून “बेटी उठो, चलो” असे फर्माविले व स्वतःच्या हाताने तिला उठती केली व चालविण्यास सुरुवात केली. त्या बाईंस जेथे-जेथे त्रास होता, तेथे-तेथे स्पर्श केला व तिला चालवायला लावून तो फकीर अदृष्ट झाला. सर्वजण जागे झाल्यावर पाहातात तो काय आश्चर्य? जी स्त्री १०-१२ वर्षे अधू होती व चालू शकत नव्हती व जी ठीक होणे केव्हाच शक्य नव्हते, ती आपली पत्ती उत्तम प्रकारे चालू लागल्याचे पाहून सिंघ साहेब व त्यांचे कुटुंब गद-गद अंत करणाने बाबांच्या लावाचा घोष करू लागले व मनोमन प्रेमाश्रूनी बाबांचे पवित्र चरणकमल भिजवू लागले. त्या दिवसाच्या स्मरणार्थ त्या कुटुंबाने आजीवन मांस भक्षण करणे सोङ्गून दिले आहे. असे अनेक अनुभव भक्तांना आलेले आहेत.

आम्ही जर प्रत्येक गोष्टीचा बुध्दीनं विचार करू लागलो, तर पुष्कळ गोष्टी आम्हाला समजू शकत नाहीत. कारण बुध्दीची मर्यादा फार तोकडी आहे. बुध्दी जड असल्याकारणाने ती फक्त जड वस्तूचेच ज्ञान प्राप्त करू शकते. पण ह्या जड सृष्टीच्या पलिकडे जे निर्गुण, निराकार चेतन अशी राक्ती आहे, ती बुध्दीच्या मर्यादेत येऊ शकत नाही. तेथे श्रद्धेनेच विचार करावयास पाहिजे. आध्यात्मिक गोष्टीचा विचार करताना आम्हाला बुध्दीपेक्षा हृदयाचा उपयोग जास्त होतो. अशा चमत्काराविषयी विचार करताना आमची बुध्दी थिटी पडते. तेथे उपयोगी पडते फक्त श्रद्धा. अंतःकरणात श्रद्धेचा प्रकाश फाकू द्या, तुम्हाला सर्व गोष्टी स्वच्छ दिसायला लागतील. तुमचा भ्रम दूर होईल व केवळ ज्ञानाचे दार तुमच्यासाठी उघडे होईल. परमात्म्याचे ज्ञान आत्माद्वारेच प्राप्त करता येते. मीठाचा खडा जर सागर तळाचा शोध घ्यायला गेला तर, तर तो स्वतःच सागर बनतो. त्याचे स्वतःचे अस्तित्वच समाप्त होते. तो सागरमय बनतो. सागराचा एक अंश बनतो. तद्वतच आपण जर आत्म्याच्या योगे त्या परम चेतन अश्च शक्तीचा शोध घ्यायला गेलो तर आत्मा व परमात्मा एकच भासू लागतात. आपले वेगळे अस्तित्वच उरणार नाही. “अहं ब्रह्मास्मी” हे सत्य तेव्हाच कळून येते. आपण शेवटी आपल्याच शोधात होतो, हे कळून येते. ह्यालाच आत्मज्ञान म्हणतात.

ह्यासाठी संतांच्या प्रत्येक कृतीचा अर्थ लावायचा असेल तर श्रद्धा असणे परम आवश्यक आहे. जे स्वतःला नास्तिक म्हणवून घेण्यात धन्यता मानतात, त्यांनी एकदाच - फक्त एकदाच आपली बाह्य इंद्रियं आवरून श्रद्धेच्या साहाय्याने स्वतःच्या आत्म्यात रमण्याचा प्रयत्न करून पाहावा. त्यांना जो अवर्णनीय आनंद प्राप्त होईल, तो अनुभवून पाहावा.

बाबांच्या दर्शनार्थ रोज हजारो लोक शिरडीस येतात. दृष्टीने बाबांचे मंगलमय दर्शनसुख प्राप्त करतात, तरीदेखील त्यांची तृष्णा शांत होत नाही. प्रत्येक आरतीचे वेळी बाबांचे मंगलमय रूप वेगवेगळे भासत असते. प्रत्येक वेळी वेगवेगळे अवर्णनीय दर्शन सुख लाभत असते. बाबांसाठी शिरडीस गेलेल्या भक्तांना हे वाटतच नाही की बाबांनी समाधी घेतली आहे. त्यांना वाटते, बाबा सध्या तेथेच आहेत व आपण त्यांना भेटण्यासाठी आलो आहेत.

कित्येक भक्त बाबांना आपल्या बारीक-सारीक समस्या, आपल्या सर्व अडचणी सांगून मुक्त होतात. त्यांची श्रद्धा आहे की, सर्व काही बाबांवर सोपवलं की सर्व अडचणीतून ते आम्हाला मुक्त करतात. आणि घडते देखील तसेच, बाबा भक्तांच्या समस्याचे वेगवेगळ्या प्रकारे निराकरण करीत असतात.

बाबांच्या शिरडीस गेलेले भक्त बाबामय होतात. द्वारकासाईत बाबांच्या सगुणमूर्तींचं दर्शन घडते. जवळच मसजिद आहे. तेथे रात्रं-दिवस बाबांच्या वेळेपासूनच धूर्णी जळत असते. अनेक भक्त तेथे बाबांच्या जवळ बसून आप-आपल्या पवित्र धर्मग्रंथाचे वाचन करीत असतात. चावडी व बाबांच्या गुरुंचे स्थान देखील जवळच आहे. बाबांनी हाताळलेल्या व त्यांच्या स्पर्शाने पुनीत झालेल्या वेगवेगळ्या वस्तू तेथे दर्शनासाठी ठेवलेल्या आहेत. बाबांची ही पुनीत नगरी जेथे एकोपा, सद्भावना, प्रेम, श्रद्धा, विश्वास नांदत असतात, ती शिरडी नगरी आजचे महान तीर्थ आहे.

वैद्यराज बाबा, योगीराज बाबा, महान संत बाबा, समाजसुधारक बाबा त्या बाबांच्या चरणी नतमस्तक होऊन एकच प्रार्थना करीत आहेत. जो आदर्श, जी माणुसकी, जे सहजीवन शिरडी नगरीत आहे, बाबा, ते सर्व काही देशव्यापी होऊ द्या. ह्या देशातील भेद मिटून अभेदाचं राज्य येथे येऊ द्या. ह्यापेक्षा आम्ही काय मागावे.

हे जे लिखाण माझ्या हस्ते घडलं आहे, ते देखील बाबांचा एक चमत्कारच आहे. कारण आजवर केव्हाही माझ्या हातून लिखाण घडलेलं नाही. आमचे आध्यात्मिक गुरु श्री जुगलकिशोर पांडे व परम मित्र श्री. शिवदास खाकेर हे बाबांचे परम भक्त. त्यांनी मला प्रेरणा दिली की बाबांवर एक लेख तुम्ही लिहा. तुम्ही फक्त लिहायला लागा, बाबा सगळं काही सांभाळतील आणि घडलं देखील तसंच. ही सर्व बाबांची किमया.

शेवटी बाबांजवळ प्रार्थना करतो. बाबा आम्ही संसारी जण, आमच्या इच्छांना मर्यादा नाही. त्यामुळे आमच्या हातून प्रमाद घडत असतात. आम्ही वरचेंवर मळत आहोत म्हणूनच आमचा अधिकार इतर पुण्यवंतापेक्षा आपल्या चरणावर अधिक आहे. जे मलीन वस्त्र असते, तेच गंगेत धुण्यासाठी येते. बाबा ह्या शरीरातील, मनातील घाण आपुल्या इच्छेने दूर क्वावी, एवढीच इच्छा.

“श्री साईनाथार्पणमस्तु”

श्री साईनाम

— श्री. अ. ना. गोसावी

१०४, साईसदन, रचावलंबीनगर,

नागपूर.

“साई” या दोन शब्दात अमर्याद सामर्थ्य सामावलेले आहे. या दोन शब्दात आईचे प्रेम, करुणा, बंधुत्व यांचा समावेश झाला आहे. भक्तासाठी हे दोन शब्द म्हणजे अमृतच होय.

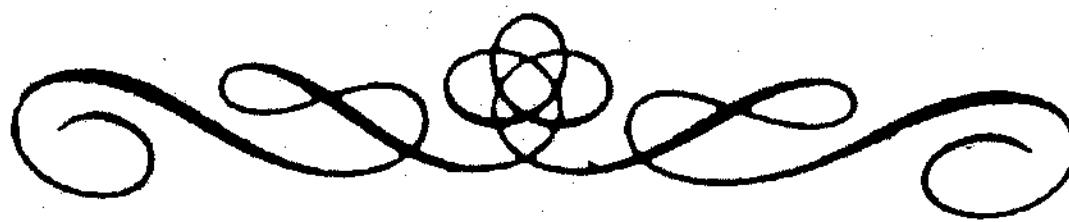
“साई” या दोन शब्दात एखाद्या भक्ताला आई मिळाल्याचा आनंद होतो तर एखाद्याला आपला “स्वामी” मिळाल्याचा ब्रह्मानंद होतो. वस्तुतः ज्याला परब्रह्म म्हणून श्रुती, स्मृती संबोधतात, ज्याच्या रचरूपाचे वर्णन करताना वेद “नेती नेती” म्हणून रत्नध्वं होतात, त्याला नाम-रूपात्मक उपाधीचा काय संबंध! ते परब्रह्म एकमेवाद्वितीय असून उपाधी रहित आहे. परंतु कधी कधी त्या भगवंतालाही भक्तीत मिळणाऱ्या आनंदाची भुरळ पाढून तो अनादि, अनंत, अमर्याद परब्रह्म भक्तांसाठी आणि भक्तीतून मिळणाऱ्या आनंदासाठी मूर्त स्वरूप घेतो तेहा त्याला जगरहाटीप्रमाणे नाम रूपात्मक उपाधीचा स्वीकार करावा लागतो. तसेच साईनामाचे आहे.

चांदभाई पटेल यांच्या वराती सोबत आलेल्या त्या तरुण फकीराचे नाव काय होते, हे त्या चांद भाई पाटलाला देखील माहीत नव्हते. एक अद्वितीय सामर्थ्याचा तरुण फकीर, ज्याने जमिनीवर चिमटा मारून निखारा काढला, ज्याने त्याची हरवलेली घोडी मिळवून दिली, एवढेच त्या चांदभाईला माहीते होते. परंतु ज्यावेळी हे वळ्हाड शिरडी ग्रामी चांदभाई समवेत उतरले होते, त्याच वेळी खंडोबाची पूजा आटोपून म्हाळसापती देवळातून बाहेर निघत होते. हिन्याला ओळखण्यासाठी ज्याप्रमाणे एखादा पारखी लागतो, त्याचप्रमाणे संताला ओळखण्यासाठी त्याच योग्यतेचा सत्पुरुष किंवा श्रेष्ठ दर्जाचा साधक असावा लागतो. संतांना ओळखणे हे काही सामान्य माणसाचे काम नाही. स्वतः म्हाळसापती हे एक श्रेष्ठ दर्जाचे साधक तर होतेच परंतु त्यांना संतसहवासही बराच लाभला होता. अनेक संतांच्या संगतीत राहण्याचे भाग्य त्यांना लाभले होते. आणि म्हणूनच खंडोबाच्या देवळाच्या बाहेर पडता पडता त्यांनी त्या तरुण फकीराकडे पाहिले तेहा ते थक्क झाले. त्या तरुण फकीराचे ते अद्वितीय तेज, त्याच्या चेहन्यावरील तो प्रेमळ भाव, जगाला करुणेने व्यापून टाकणारे ते अपूर्व नेत्र, हे सर्व पाहून म्हाळसापती मंत्रमुग्ध झाले. त्यांचे देहभान हरपले आणि उस्फूर्तपणे त्यांच्या तोळून शब्द बाहेर पडले, “आवो साई”. जणू स्वयंमेव परमेश्वरच त्यांच्या तोळून स्वतःचे नाव वदवून घेत होता. अशा तळेने त्या उपाधीविरहित, एकमेवाद्वितीय, अनिर्वचनिय परमेश्वराला नाव दिले गेले, “साई”.

“साई” हा सन्मान दर्शक शब्द आहे. ‘साई’चा अर्थ “महाराज” असा होतो.

त्याचप्रमाणे “साई” या शब्दाचा अर्थ स्वामीदेखील होतो. खरोखरीच, “फाटके तुटके नेसतो रे, परी ब्रह्मांड गिळून बैसतो रे”, या वचनाप्रमाणे हा फाटकीतुटकी कफनी नेसलेला, भिक्षा मागणारा फकीर या त्रिभुवनाचा स्वामी नव्हता काय? परंतु ज्याप्रमाणे म्हटले आहे, “अलौकिक नोळाव्हे लोकाप्रती”, त्याप्रमाणे या शिरडीच्या अलौकिक फकिराने आपले अलौकिकत्व जनसामान्यांपासून दडविण्याचा प्रयत्न केला. “अल्ला भला करेगा” हे शब्द ज्याच्या मुखात सदैव असायचे, “मोठी कृपाळू ही द्वारकामाई, भोळ्या भाविकांची आई, कोणी कसाही पडो अपायी, ठाईच करील रक्षण॥” असे म्हणत ज्याने अनेक दुःखी कष्टी जीवांचे दुःख दूर केले, लोकांना सन्मार्गाची वाट दाखविली. परंतु कत्याचा मोठेपणा आपल्याकडे कधीही घेतला नाही, तो हा “साई” असामान्य नव्हता काय?

श्री साई अभंग

- 1) साई माझा सखा। साई माझा पाठी राखा
साई माझी माता। साई माझा पिता
साई माझा कृपासिंधु। साई तुझा मी दिनबंधु
साई माझा अंतज्ञानी। साई माझा गुणी
साई भक्तांसाठी धाव घेई॥
- 2) साई माझा गुरु मी साईचा चेला
तरी साईबाबा मी ज्ञानाचा भुकेला
व्यर्थ जीवन माझे साईनाथा
किती अज्ञानात राहू मी आतां
तरी पाज मजला ज्ञानाचा पेला।

— सौ. लीला तानाजी सोनवणे
श्री दत्त निवास, दत्तमंदिराचे मागे,
मु. पो. नवापूर - ४२५४९८, जि. धुळे.

श्री साईलीला, जून १९८८

माझ्या आठवणीतून

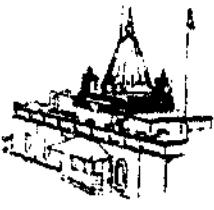
मी पाहिलेले श्रीसाईबाबा-६

— श्री. सुरेंद्र शामराव जयकर
बी १६, ४ था मजला, जॉली
कॉटेज को. हा. सोसायटी,
भागोजी कीर मार्ग,
माहिम, मुंबई - ४०० ०९६.

शिरडीच्या श्रीद्वारकामाईत श्रीसाईनाथांना विनंती करून त्यांचे अगदी हुवेहूब
अप्रतिम तैलचित्र रेखाटणारे श्री. शामराव जयकर यांचे सुरेंद्रजी हे क्रमांक सहाचे
भाग्यवान सुपुत्र होत. त्यांचे वय आज ७८ वर्षांचे असून आपल्या पिताजींबरोबर
शिरडीला ते गेले असताना घांगले सहा महिने ते श्रीच्या सहवासात होते. आमच्या
संकलिपित लेखमालेत त्यांनी लिहिलेल्या व अनुभवलेल्या या आठवणी सादर करण्यात
आम्हास आनंद होत आहे— का. संपादक

माझे वडील श्री. शामराव रामचंद्र जयकर हे आपल्या पत्नीसह व आम्हा आठ
मुलांना घेऊन १९९६ च्या नोव्हेंबरला मुंबईहून श्रीसाईबाबांच्या दर्शनाला व सेवेसाठी
श्री शिरडीला रहावयाला गेलो. आमचे वारतव्य मशिदीच्या डाव्या बाजूस (आता ज्याला
द्वारकामाई म्हणतात) दिक्षितांच्या वाढ्यात होते. तेथून मशिदीला जाण्यास पाच
मिनिटे पण लागत नसत. मला व माझ्या इतर भावंडांना शाळा व अभ्यास वगैरे काही
नसल्यामुळे आमचा बराचसा वेळ मशिदीतच जात होता. आमची आई व थोरले बंधू
शूरसेन धाकट्या १ वर्षांच्या श्रीपादला संभाळण्यासाठी घरी राहत असत. फक्त
सकाळची काकडआरती व दुपारच्या आरतीला ते हजर राहत.

आमचा शिर्डीला जवळ जवळ आठ महिने मुक्काम होता. त्यामुळे मला श्रीसाईबाबांच्या दर्शनाच्या लाभ वारंवार होत होता. सकाळची काकडारती व रात्रीची शेजआरती एक दिवसाओढ मशिदीत व चावडीत आलटून पालटून होत असे. त्यांचा दिनक्रम सकाळपासून रात्रीपर्यंत मला पाठ झाला होता. सकाळची काकडारती झाल्यावर बाबा भिक्षेसाठी बाहेर पडत, बरोबर सात-आठ भक्तमंडळी असावयाची, मी पण अजाणतेपणी त्यांच्याबरोबर जात असे. झोळीत गावातल्या काही घरांतून मिळालेली भिक्षा (भाजी, भाकरी, पोळी वगैरे) झोळीत घेऊन वडील भक्तमंडळीच्या जवळ देत असे.

भिक्षेवरून आल्यावर बाबांचे स्नान होत असे. तत्पूर्वी ते लेंडीबागेत जात, बरोबर दहा-बारा भक्तमंडळी व भालदार व चोपदार असत. बाळा चोपदार व नाना चोपदार तर आमच्या चांगले ओळखीचे, त्यामुळे मी मधून मधून चोपदाराची जाड धातूंची काठी घेऊन केवळ मजा म्हणून सर्व मंडळीच्या पुढे चालत जात असे. लेंडीबागेत जाताना व परत येताना बरीच भक्तमंडळी बाबांच्या पायावर डोके ठेवून त्यांचा आशीर्वाद घेत.

लेंडीबागेतून आल्यावर व स्नान केल्यावर बाबा त्यांच्या स्थानावर विराजमान होत असत. मग मुंबई, पुणे, सोलापूर, नगर इत्यादी शहरांतून आलेले भक्त बाबांना नारळ, फुले व मिठाई नैवेद्य म्हणून अर्पण करून त्यांच्यासमोरच्या जमिनीवर बसत. हाच बाबांचा खरा दरबार होता. त्यावेळी भक्तमंडळी आपली काही व्यथा व समस्या बाबांना सांगत व बाबा त्यांना उदी देऊन योग्य ते मार्गदर्शन करीत, कोणी ढोंगी किंवा लबाड व्यक्ती आली तर बाबा त्याची निर्भत्सना करीत, किंवा फजिती उडवत. मी व माझे वडील बंधू दिनकर खाली पटांगणावर बसून सर्व मजा बघत असू. माझा धाकटा भाऊ रघुनंदन हा बाबांचा लाडका झाला होता. त्यामुळे तो केव्हाही बाबांच्या जवळ जात असे. दुपारच्या आरतीनंतर बाबा आलेला नैवेद्य जवळ असलेल्या शोलक्या भक्तांना वाटत. त्यामधे आमचा रधू जात असे व काही वेळा त्याच्याबरोबर जाऊन मी पण नैवेद्य सेवन केला आहे. हे माझे परम भाग्य मी समजतो.

बाबा काही वेळा हिंदी भाषेत व बन्याच वेळा मराठी भाषेतून बोलत. एकदा काय झाले की आमच्याच बाजूला दोन खोल्या सोडून नाना बाबा म्हणून एक वल्ली राहात होती. त्याने माझ्या सर्वात धाकटा भाऊ श्रीपाद (जो एक वर्षाचा होता) त्याला कडेवर घेऊन मशिदीत आगमन केले व मशिदी समोरच्या पटांगणात एक जाड तर आडवी बांधली होती. त्या तारेवर श्रीपादला दोन हात धरून ठेवलेल्या अवस्थेत सोडले, मी हा प्रकार पाहून घाबरलो. कारण श्रीपादचे हात तारेवरून सुटले असते तर त्याचा कपाळ मोक्षच झाला असता. आता नानाबाबा म्हणजे प्रचंड बलवान व्यक्ती, त्यांना कोण सामोरे जाणार? श्रीसाईबाबांनी ते पाहिले व उजव्या बाजूला बसलेले माझे वडील-शामराव यांना उद्देशून बोलले, “कायरे, तुला तुझे पोर नकोसे झाले काय? उठ व खाली जाऊन पोराला घे.” बाबांच्या शब्दांने धीर येऊन वडील खाली उतरले व तारेवरून श्रीपादला अलगाव उचलून घेतले.

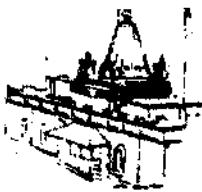
नानाबाबांचा व श्रीसाईबाबांचा काय ऋणानुबंध होता ते समजत नाही. पण बाबांनी नानाबाबाला त्याच्या व्रतातून बाहेर पडल्यावर जो शिर्डी गावात घिंगाणा सुरु केला होता त्याला प्रतिबंध केला नाही. एकदा तर नानाबाबा तेथे मशिदीत आले व साईबाबासमोर उभे राहून म्हणाले, “तुला कोणी येथे बसविले, आता उठ.” बाबा लगेच जागा (कठडा) सोडून उठले व नानाबाबा त्या जागेवर जाऊन बसले. थोडा वेळ बसून ते उठले व साईबाबांना दोन हातांनी धरून परत त्यांच्या जागेवर बसविले व त्यांच्या पाया पडले. हेच नानाबाबा, साईबाबांनी समाधी घेतल्यावर त्यांच्या पायावर डोके आपटून प्राण त्यागास तयार झाले होते.

आमचा रघुनंदन तेथेच मार्चमध्ये गोवर येऊन मृत्यु पावला. आमच्या आईने बाबांना विचारले हे असे कां झाले? तेव्हा बाबा म्हणाले, “ती डाकीण आली होती, तिने पोराला खालले” व रघुनंदन, रघुनंदन करीत त्यांच्या डोक्यातून अश्रूधारा सुरु झाल्या. त्यांनी मग आईला सांगितले की, तो परत तुझ्या उदरात येईल व इ.स. १९२० साली मला एक भाऊ झाला. त्याचे नाव “राम” ठेवले.

श्रीसाईबाबांचे दर्शन व पदस्पर्श, आशीर्वाद हे आम्ही आठ महिने भोगले व जून १९१७ ला बाबांची परवानगी घेऊन शिर्डी सोडले व मुंबईला गिरगांवमध्ये भाऊच्याच्या दोन खोल्या घेऊन राहू लागलो. आमचे ज्येष्ठ बंधू ‘वीरंसेन’ हे आधी मुंबईला आले व मामेआजोबांकडे येऊन राहिले होते व नोकरी करीत होते. आमचे वडील शामराव मात्र आमचे पाठी शिर्डीसच २/३ महिने बाबांच्या सेवेसाठी राहिले होते. ते मग ऑक्टोबर १९१७ ला मुंबईला परत आले.

त्यानंतर मी जसा जाणता झालो तसे वाटू लागले की, साईबाबांनी १९१८ ऑक्टोबरला समाधी घेतल्यामुळे त्यांचे पाया पऱ्हून उदी व आशीर्वाद घेणे अशक्य आहे, पण निदान स्वप्नात तरी त्यांचे दर्शन क्वावे ही फार इच्छा होती. ती १९५४ ला पुरी झाली. मला माझ्या चिरंजिवांची मुंज करावयाची होती. पण जवळ पुरेसा पैसा नव्हता, या परिस्थितीत मला स्वप्नात श्रीसाईबाबांचे दर्शन झाले व ते समोर बसलेले दिसले. मी लगेच उटून धावत गेलो व त्यांचे पाय धरले. माझ्या डोळ्यांतून अश्रूधारा वाहू लागल्या. बाबांनी मला उठविले व म्हणाले, “काही काळजी करू नकोस, सर्व ठीक होईल, तू मिठाईच्या पुऱ्या वाट.” मी जागा झाल्यावर विचार करू लांगलो की, याचा अर्थ काय? माझ्या ऑफिसमध्ये श्री. दिघासकर या नांवाचे अक्कलकोट स्वामीचे भक्त होते, त्यांना विचारले व त्यांच्या सुचनेप्रमाणे एका गुरुवारी संध्याकाळी मार्केटमध्ये जाऊन मिठाई घेतली व त्याच्या सात पुऱ्या करून मार्केटच्या बाजूच्या रस्त्यावरून शोधत सात फकिरांना वाटल्या. त्यानंतर दोन-तीन दिवसांत मला अनपेक्षित व्यक्तिकडून एक हजार रुपये उसने मिळाले व माझे चिरंजिवाचे मौजिबंधन कार्य निर्विघ्नपणे पार पडले.

इ. स. १९४८ च्या जानेवारीत माझी मोठी मुलगी जयश्री व मुलगा विजय दोघेही टायफॉइड (विषमज्वर) होऊन अंथरुणाला खिळले होते. मुलीची तर डॉक्टरने ९ व्या दिवशी आशाच सोडली होती. त्याने सर्व औषधोपचार केले. पण मी

श्रीसाईबाबांची उदी घेऊन त्याच्या पुऱ्या दोन्ही मुलांच्या उशाखाली ठेवल्या व एक पुडी पुढच्या दारावर टांगून ठेवली. रात्रभर आम्ही जागे होतो, नामस्मरण करत. तर रात्री १२ वाजता दार ठोकल्याचा आवाज झाला. आम्ही दार उघडले नाही. माझ्या पत्नीला मात्र एक शुभ्र वेषधारी व्यक्ती आत येऊन पाठच्या देवघरात गेलेली दिसली. माझ्या दृष्टीने ते साईबाबाच प्रत्यक्ष आले होते व त्यांनी मुलांना आशीर्वाद दिला. दुसऱ्या दिवशी सकाळी मुलगी पूर्ण शुद्धीवर आली व तिचा ताप साफ उतरला होता. मुलाचा ताप ४० दिवसाचा होता. तो पण संपूर्ण बरा झाला. पण मुलीचा नवज्वर असल्यामुळे तिचा पुनर्जन्मच झाला असे आम्ही समजतो.

मला असे बरेच बाबांच्या कृपाप्रसादाचे अनुभव आले आहेत व म्हणून मला असे वाटते किंवा माझी पूर्ण खात्री आहे की, मी सर्व प्रापंचिक व आर्थिक संकटातून कुटुंबासह वेळोवेळी सुखरूप बचावलो ते केवळ बाबांची पूर्णकृपा आहे म्हणून.

मी एक गोष्ट पुन्हा सांगू इच्छितो ती द्वारकामाईतील बाबा बसत असत त्याजागी त्यांचे तैलचित्र स्थापन केले आहे त्याविषयी. आमचे वडीला एक कुशल तैलचित्रकार होते. ते शिर्डीला असताना बाबांना एकदा म्हणाले, “बाबा तुमचे तैलचित्र काढण्याची माझी इच्छा आहे तर आपण पांच-दहा मिनिटे स्वस्थ बसा”. बाबा म्हणाले, “अरे वेड्या, माझ्यासारख्या गरीब फकिराचे कसले चित्र काढतोस? बरं तुझी इच्छा आहे तर काढ.” तेव्हा माझ्या वडिलांनी त्यांना बसवून फक्त त्यांची आउट लाईन काढली व मग घरी व्यवस्थित तेल रंगाने रंगविली. वडिलांच्या दृष्टीत बाबांची प्रतिमा इतकी ठसली होती की, ते तैलचित्र अगदी हुबेहूब बाबाच बसले आहेत, असे वाटण्यासारखे झाले. बाबांच्या डोळ्यांत जे अप्रतिम तेज होते, ते त्या चित्रात दृग्गोचर झाले होते. ही पण बाबांची आमच्या वडिलांवर कृपाच होय.

हीच कृपा आमच्या सर्व कुटुंबिय मंडळीवर अशीच राहो, ही श्रीसाई चरणी प्रार्थना. शिर्डीला आम्ही १९९६ त गेलो त्यावेळी माझे वय अवघे साडेसहा-सात वर्षाचे दरम्यान होते. या वयातील माझ्या श्रीसाईबाबां विषयीच्या ज्या आठवणी आहेत, त्या लिहून काढण्याचा प्रयत्न केला आहे. श्रीसाईबाबांच्या सर्व अद्यावत व जुन्या भवतांना यापासून काही फायदा होईल, अशी अपेक्षा करून हा लेख पूर्ण करतो.

ॐ श्रीसाईनाथाय नमः

